

תלמוד בבלי – מסכת חולין

פרק שלישי - אלו טרפות

עריכה: אבי גורמן

[מב ע"א]

מתני':

אלו טרפות בבהמה:

נקובת הוושט; ופסוקת הגרגרת; ניקב קרום של מוח; ניקב הלב לבית חללו; נשברה השדרה ונפסק החוט שלה; ניטל הכבד ולא נשתייר הימנו כלום.

הריאה שניקבה, או שחסרה. ר"ש אומר: עד שתינקב לבית הסמפונות.

ניקבה הקבה; ניקבה המרה; ניקבו הדקין;

הכרס הפנימית שניקבה, או שנקרע רוב החיצונה. רבי יהודה אומר: הגדולה - טפת, והקטנה - ברובה;

המסס ובית הכוסות - שניקבו לחוץ;

נפלה מן הגג נשתברו רוב צלעותיה;

ודרוסת הזאב. רבי יהודה אומר: דרוסת הזאב – בדקה, ודרוסת ארי – בגסה. דרוסת הנץ - בעוף הדק, ודרוסת הגס - בעוף הגס.

זה הכלל: כל שאין כמוה חיה – טרפה.

גמ':

א"ר שמעון בן לקיש: רמז לטרפה מן התורה מניין?

מניין? - (שמות כב, ל) "ובשר בשדה, טרפה לא תאכלו"!

אלא: רמז לטרפה שאינה חיה, מן התורה מניין? - דקתני סיפא: זה הכלל - כל שאין כמוה חיה – טרפה. מכלל דטרפה אינה חיה. מנא לן? – דכתיב (ויקרא יא, ב) "וזאת החיה אשר תאכלו": חיה – אכול, שאינה חיה - לא תיכול.

מכלל דטרפה לא חיה.

ולמאן דאמר - טרפה חיה, מנ"ל?

נפקא ליה מ-"זאת החיה אשר תאכלו": "זאת החיה" – אכול, חיה אחרת - לא תיכול.
- מכלל דטרפה חיה.

ואידך: האי "זאת" - מאי עביד ליה?

מיבעי ליה לכדתנא דבי רבי ישמעאל. דתנא דבי רבי ישמעאל: "זאת החיה אשר
תאכלו" - מלמד שתפס הקב"ה מכל מין ומין, והראה לו למשה, ואמר לו: זאת –
אכול, וזאת - לא תיכול.

ואידך נמי מבעי ליה לכדתנא דבי ר' ישמעאל?

אין ה"נ.

אלא טרפה חיה - מנא ליה?

נפקא ליה - מאידך תנא דבי ר' ישמעאל. דתנא דבי ר' ישמעאל: (ויקרא יא, מז) "בין
החיה הנאכלת, ובין החיה אשר לא תאכל" - אלו שמונה עשרה טרפות שנאמרו למשה
מסיני.

ותו ליכא? והא איכא בסגר, ושב שמעתתא? [מב ע"ב]

בשלמא לתנא דידן: דתנא – תנא, ודשייר - אתיא ב"זה הכלל".

אלא לתנא דבי ר' ישמעאל, דאמר: "י"ח טרפות - ותו ליכא, והא איכא - בהמה שנחתכו
רגליה מן הארכובה ולמעלה – טרפה?!

סבר ליה כרבי שמעון בן אלעזר, דאמר: יכולה היא ליכוות ולחיות.

אע"ג דיכולה ליכוות ולחיות - למאן קאמר? - לתנא דבי רבי ישמעאל, תנא דבי ר'
ישמעאל טרפה חיה ס"ל!

אלא: סבר לה כר"ש בן אלעזר, דאמר: כשרה היא.

והאיכא - חסרון בשדרה –

דתנן:

כמה חסרון בשדרה?

בש"א: שתי חוליות; וב"ה אומרים: חוליא אחת.

- ואמר רב יהודה אמר שמואל: וכן לטרפה!!

"המסס ובית הכסות" - דקא חשבת להו בתרתי, חשבינהו בחדא. אפיק – חדא, ועייל – חדא.

והאיכא – גלודה?

סבר לה - כר"מ, דמכשיר.

והא איכא – חרותא?

"מרה" מאן קתני לה - ר' יוסי ברבי יהודה. אפיק – מרה, ועייל – חרותא.

והאיכא שב שמעתתא?

דאמר רב מתנא: האי בוקא דאטמא דשף מדוכתיה – טרפה;

ואמר רכיש בר פפא משמיה דרב: לקתה בכוליא אחת – טרפה;

ותנן: ניטל הטחול כשרה. - ואמר רב עזירא משמיה דרבא: לא שנו אלא – ניטל, אבל ניקב – טרפה;

ואמר רבה בר בר חנה אמר שמואל: סימנים שנדלדלו ברובן – טרפה;

ואמר רבה בר רב שילא אמר רב מתנא אמר שמואל: נעקרה צלע מעיקרה – טרפה; וגולגולת שנחבסה ברובה, ובשר החופה את רוב הכרס ברובו – טרפה!;

נקובי - תמניא הוו. חשבינהו – בחד. אפיק שב - ועייל שב.

אי הכי: פסוקי נמי - תרי הוו. חשבינהו – בחד, בצר להו חדא!! ועוד - דרב עזירא משמיה דרבא - נמי נקובה היא!! [מג ע"א]

אלא: הנך תרתי דאפקת - לא תיפוק.

אמר עולא:

ח' מיני טרפות נאמרו לו למשה בסיני: נקובה ופסוקה, נטולה וחסורה, קרועה ודרוסה, נפולה ושבורה.

לאפוקי - לקותא דרכיש בר פפא.

אמר חייא בר רבא :

ח' טרפות יש בנקובה.

אם תאמר - ט'?

מרה - ר' יוסי ברבי יהודה קתני לה.

דתניא : ניקבה הקיבה ניקבו הדקים – טרפה. רבי יוסי בר' יהודה אומר : אף ניקבה המרה.

(הלכות חבר כזית מרה וקורקבן - סימן)

אמר רבי יצחק בר' יוסף אמר רבי יוחנן : הלכה כר' יוסי בר' יהודה.

ואמר רבי יצחק בר' יוסף אמר רבי יוחנן :

מאי אהדרו ליה חבריה לר' יוסי בר' יהודה? - ([איוב טז, יג](#)) "ישפוך לארץ מרתי" - ועדיין איוב קיים.

אמר להם : אין מזכירין מעשה נסים. דאי לא תימא הכי, ([איוב טז, יג](#)) "יפלח כליותי ולא יחמול" - מי קא חיי? - אלא ניסא שאני, דכתיב : ([איוב ב, ו](#)) "רק את נפשו שמור" - הכא נמי : ניסא שאני.

ואמר ר' יצחק ברבי יוסף אמר ר' יוחנן : הלכה כדברי האומר – כזית.

ומי אמר רבי יוחנן הכי? והאמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן : הלכה כסתם משנה, ותנן : ניטלה הכבד ולא נשתייר הימנה כלום. - הא נשתייר – כשרה, אע"ג דלא הוי כזית!

אמוראי נינהו ואליבא דר' יוחנן.

(ד)[ו]אמר ר' יצחק בר' יוסף אמר ר' יוחנן : מרה שניקבה וכבד סותמתה – כשרה.

ואמר רבי יצחק בר' יוסף אמר ר' יוחנן : ניקב הקורקבן וכיס שלו קיים – כשר.

איבעיא להו : ניקב הכיס, וקורקבן קיים – מאי?

תא שמע: דאמר רב נחמן: ניקב זה בלא זה – כשר.

אמר רבא: שני עורות יש לו לוושט: חיצון – אדום, ופנימי – לבן. ניקב זה בלא זה – כשר.

למה לי למימר "חיצון אדום ופנימי לבן"?

דאי חליף – טרפה.

אבעיא להו: ניקבו שניהם - זה שלא כנגד זה – מהו?

אמר מר זוטרא משמיה דרב פפא: בוושט – כשר; בקורקבן – פסול.

מתקיף לה רב אשי: אדרבה, וושט דאכלה ביה ופעיא ביה, רווח גמדא ליה ופשטה ליה, זמנין דמיהנדזין בהדי הדדי. קורקבן דמינח נייח, כדקאי קאי!

א"ל רב אחא בריה דרב יוסף לרב אשי: הכי אמרינן משמיה דמר זוטרא, דאמר משמיה דרב פפא – כוותיך.

ואמר רבה: קרום שעלה מחמת מכה בוושט, אינו קרום.

ואמר רבה: וושט אין לו בדיקה מבחוץ, אלא בפנים.

למאי נפקא מינה? [מג ע"ב]

לספק דרוסה.

ההיא ספק דרוסה דאתאי לקמיה דרבה. הוה קא בדיק ליה רבה לוושט מאבראי.

אמר ליה אביי: והא מר הוא דאמר - וושט אין לו בדיקה אלא מבפנים?

אפכיה רבה ובדקיה, ואישתכח עליה תרי קורטי דמא – וטרפה.

ורבה נמי - לחדודי לאביי הוא דבעי.

אמר עולא: ישב לו קוץ בוושט - אין חוששין שמא הבריא.

(דרס חתיכות בסכין טמאה - סימן)

ולעולא - מ"ש מספק דרוסה?

קסבר עולא : אין חוששין לספק דרוסה.

ומאי שנא משתי חתיכות, אחת של חלב ואחת של שומן?

התם - איתחזק איסורא.

ומאי שנא מהשוחט בסכין ונמצא פגומה?

התם - איתייליד לה ריעותא בסכין.

ומאי שנא מספק טומאה ברשות היחיד, דספקו טמא?

וליתעמיך : נידמיה לספק טומאה ברשות הרבים, דספקו טהור? – אלא : התם הלכתא גמירי לה מסוטה.

יתיב ההוא מרבנן קמיה דרב כהנא ויתיב וקאמר : "נמצאת" – אתמר, אבל – "ישב", חיישינן.

אמר להו רב כהנא : לא תציתו ליה. "ישב" – איתמר, אבל "נמצאת" – לא איצטריך ליה לעולא, דכולהו חייו ברייתא קוצי אכלן.

איתמר :

תורבץ הוושט : רב אמר - במשהו ; ושמואל אמר - ברובו.

רב אמר במשהו - מקום שחיטה הוא.

ושמואל אמר ברובו - לאו מקום שחיטה הוא.

הי ניהו - תורבץ הוושט?

אמר מרי בר מר עוקבא אמר שמואל : כל שחותכו ומרחיב - זה הוא תורבץ הוושט. חותכו ועומד במקומו - זהו וושט עצמו.

אמר להו רב פפי : מר לא אמר הכי. ומנו? - רב ביבי בר אביי. אלא : כל שחותכו ועומד במקומו - זה תורבץ הוושט. אלא איזהו וושט עצמו? - כל שחותכו וכוץ.

יונה אמר [ר'] זירא : מבלעתא.

וכמה?

אמר רב אויא : פחות משערתא, ועדיף מחיטתא.

ההוא תורא דהוה לבני רב עוקבא, דאתחיל ביה שחיטה בתורבץ הוושט, וגמר בוושט.

אמר רבא :

רמינא עליה חומרי דרב, וחומרי דשמואל, וטריפנא ליה.

חומרי דרב : דאמר רב : במשהו.

והאמר רב : מקום שחיטה הוא?

כשמואל דאמר : לאו מקום שחיטה הוא.

אי שמואל, האמר : ברובו?

כרב - דאמר במשהו.

איגלגל מילתא, מטאי לקמיה דר' אבא. אמר להו : תורא - בין לרב בין לשמואל – שרי.

זילו אמרו ליה לבריה דרב יוסף בר חמא : דלשלים דמי תורא למריה!

אמר מר בריה דרבינא - מותבינא תיובתא כלפי סנאיה דרבא :

לעולם הלכתא כדברי ב"ה, והרוצה לעשות כדברי בית שמאי - עושה. כדברי

בית הלל – עושה. מקולי בית שמאי ומקולי ב"ה – רשע. [מד ע"א] מחומרי

בית שמאי ומחומרי בית הלל - עליו הכתוב אומר : [\(קהלת ב, יד\)](#) "הכסיל

בחושך הולך". אלא, אי כבית שמאי - כקוליהן וכחומריהן, אי כבית הלל -

כקוליהן וכחומריהן.

הא גופא קשיא : אמרת לעולם הלכה כדברי ב"ה, והדר תני : והרוצה לעשות

כדברי ב"ש יעשה?!

לא קשיא, כאן - קודם בת קול, כאן - לאחר בת קול.

ואי בעית אימא : אף לאחר בת קול, ורבי יהושע היא – דאמר : אין משגיחין

בבת קול.

- מכל מקום קשיא!

אמר רב טבות : כולה כרב עבדא. דכי אתא רמי בר יחזקאל אמר : לא תציתו להו להני

כללי דכייל יהודה אחי משמיה דרב. הכי אמר רב : וושט - נתנו [בון] חכמים שיעור.

מכלל - דתורבץ הוושט, לאו מקום שחיטה הוא. וקאמר : במשהו.

למעלה - עד כמה?

אמר רב נחמן : עד כדי תפיסת יד.

למטה - עד כמה?

אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוח: עד כדי שישעיר.

איני? - והאמר רבינא אמר גניבא משמיה דרב: טפח בוושט סמוך לכרס - זהו כרס הפנימי. אמאי - כי קא שחט, בכרס קא שחיט!

אימא: טפח בכרס סמוך לוושט - זהו כרס הפנימי.

איבעית אימא: כי קאמר רב - בתורא, דמשעיר טפי.

אמר רב נחמן אמר שמואל: תורבץ הוושט שניטל כולו מלחי - כשר. ותנא תונא: ניטל לחי התחתון - כשר.

מתקיף לה רב פפא: והאיכא עיקור סימנים!!

ולרב פפא - קשיא מתניתין: ניטל לחי התחתון - כשר!

בשלמא מתניתין - לרב פפא לא קשיא: הא - דאיעקור איעקורי, הא - דאיגוס איגומי מעילוי סימנים. אלא לשמואל - קשיא!

לא תימא - כולו, אלא אימא - רובו.

והאמר רבה בר בר חנה אמר שמואל: סימנים שנדלדלו ברובן - טרפה?

אמר רב שישא בריה דרב אידי: הא - דאקפל איקפולי, התם - דאפרוק אפרוקי.

ופסוקת הגרגרת:

תנא: כמה פסוקת הגרגרת? - ברובה.

וכמה רובה?

רב אמר: [מד ע"ב] רוב עוביה.

ואמרי לה: רוב חללה.

ההיא פסוקת הגרגרת - דאתאי לקמיה דרב. יתיב וקא בדיק לה, ברוב עוביה.

אמרו ליה רב כהנא ורב אסי לרב: לימדתנו רבינו - ברוב חללה.

שדריה לקמיה דרבה בר בר חנה. בדקה ברוב חללה, ואכשרה, וזבן מינה בתליסר איסתירי פשיטי בישרא.

והיכי עביד הכי? והתניא: חכם שטימא - אין חבירו רשאי לטהר. אסר - אין חבירו רשאי להתיר?

שאני הכא, דרב לא אסר מיסר.

וכיון דאורי בה חכם, היכי אכל מינה? - והא כתיב: (יתזקאל ד, יד) "ואומר אהה ה' אלהים הנה נפשי לא מטומאה, ונבלה וטרפה לא אכלתי מנעורי ועד עתה, ולא בא בפי בשר פגול": "הנה נפשי לא מטומאה" - שלא הרהרתי ביום לבא לידי טומאה בלילה; "ונבלה וטרפה לא אכלתי" - שלא אכלתי בשר 'כוס כוס' מעולם; "ולא בא בפי בשר פגול" - שלא אכלתי מבהמה שהורה בה חכם. משום ר' נתן אמרו: שלא אכלתי מבהמה שלא הורמו מתנותיה!!

הני - מילי מילתא דתליא בסברא. רבה בר בר חנה - אגמריה סמך.

ותיפוק ליה משום חשדא? דתניא: דן את הדין, זיכה וחייב, טימא וטיהר, אסר והתיר, וכן העדים שהעידו - כולן רשאים ליקח, אבל אמרו חכמים: הרחק מן הכיעור ומן הדומה לו!!

ה"מ - מידי דמזבין משומא. הכא - מתקלא מוכח.

כי הא:

ד(רבה)[רבא] שרא טרפתא, וזבן מינה בישרא.

אמרה ליה בת רב חסדא: אבא שרי בוכרא - ולא זבן מיניה בישרא!

אמר לה: ה"מ בוכרא - דאשומא מזדבן. הכא - מתקלא מוכח. מאי איכא - משום אומצא מעלייתא? - כל יומא אומצא מעלייתא זבנו לי.

אמר רב חסדא: איזהו תלמיד חכם? - זה הרואה טרפה לעצמו.

ואמר רב חסדא: איזהו (משלי טו, כז) "שונא מתנות יחיה"? - זה הרואה טרפה לעצמו.

דרש מר זוטרא משמיה דרב חסדא: כל מי שקורא ושונה, ורואה טרפה לעצמו, ושימש תלמידי חכמים - עליו הכתוב אומר: (תהלים קכח, ב) "יגיע כפיך כי תאכל - אשריך וטוב לך".

רב זביד אמר: זוכה ונוחל שני עולמות, העולם הזה והעולם הבא. "אשריך" - בעולם הזה, "וטוב לך" - לעולם הבא.

ר' אלעזר, כי הווי משדרי ליה מבי נשיאה מידי - לא שקיל. וכי הווי מזמני ליה - לא אזיל. אמר: לא קא בעי מר דאיחי? – דכתיב: "ושונא - מתנות יחיה".

רבי זירא, כי משדרי ליה - לא שקיל. כי הווי מזמני ליה – אזיל. אמר: [מה ע"א] אתייקורי הוא דמתייקרו בי.

אמר רב יהודה אמר רב: ניקבה - כנפה, מצטרפים לרובא.

מתיב רב ירמיה:

ובגולגולת שיש בה נקב אחד ארוך, אפילו יש בה נקבים הרבה - מצטרפים למלא מקדח.

– אלמא: כיון דשיעורה מלא מקדח - למלא מקדח מצטרפין. ה"נ, כיון דשיעוריה כאיסר, לכאיסר מצטרפין!

אישתמיטתיה הא דאמר רבי חלבו אמר רב חמא בר גוריא אמר רב: נקבים שיש בהן חסרון - מצטרפין לכאיסר, ושאין בהן חסרון - מצטרפין לרובא.

אמר רבה בר בר חנה א"ר יהושע בן לוי: ניטלה הימנה רצועה - מצטרפת לכאיסר.

בעא מיניה רבי יצחק בר נחמני מרבי יהושע בן לוי: ניקבה כנפה, מהו?

אמר ליה: הרי אמרו: נקבים שיש בהן חסרון - מצטרפין לכאיסר, ושאין בהן חסרון - מצטרפין לרובא.

בעופא - מאי?

אמר רבי יצחק בר נחמני: לדידי מפרשא לי מיניה דרבי אלעזר: מקפלו ומניחו על פי הקנה. אם חופה את רוב הקנה – טרפה, ואם לאו – כשרה.

אמר רב פפא: וסימניך – נפיא.

נפחתה כדלת - אמר רב נחמן: כדי שיכנס איסר לרחבו.

נסדקה - אמר רב: אפילו לא נשתייר בה אלא חוליא אחת למעלה וחוליא אחת למטה – כשרה.

אמרוה קמיה דרבי יוחנן. אמר: מה חוליא ומה חוליא, דקאמר רב. אלא אימא: אפילו לא נשתייר בה אלא משהו למעלה ומשהו למטה – כשרה.

אמרוה קמיה דרבי יוחנן, משמיה דרבי יונתן הכי. אמר להו: ידעין חברין בבלאי לפרושי כי האי טעמא!

תנא רבי חייא בר יוסף קמיה דרבי יוחנן: כל הצואר כולו כשר לשחיטה, מטבעת הגדולה עד כנפי ריאה התחתונה.

אמר רבא: תחתונה שהיא עליונה. שאני אומר: כל שפושטת צוארה ורועה, ובלבד שלא תאנס.

בעי רב חנינא ואיתימא רב חנניה: אנסה עצמה – מהו?
תיקו.

יתיב רבי יוחנן ורשב"ל - נפק מילתא מבינייהו:

אנס בסימנים ושחט – פסולה.

ניקב הקנה למטה מן החזה - נידון כריאה.

תנו רבנן:

איזהו חזה? - זה הרואה את הקרקע. למטה - עד הצואר, למעלה - עד הכרס.

חותך שתי צלעות משתי דפנות אילך ואילך - וזהו חזה הניתן לכהנים.

ניקב קרום של מוח:

רב ושמואל דאמרי תרוייהו: קרמא עילאה - אע"ג דלא אינקיב תתאה.

ואמרי לה: עד דאינקיב תתאה.

אמר רבי שמואל בר נחמני: וסימניך - חייתא דמתנח ביה מוחא.

אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יהושע בן לוי: כנגדו בביצים – ניכר.

א"ר שמעון בן פזי אמר ריב"ל משום בר קפרא: מוח - כל מה שבקדירה, נדון כמות.

התחיל למשוך - נדון כחוט השדרה.

ומהיכן מתחיל לימשך?

אמר רבי יצחק בר נחמני - לדידי מיפרשא לי מיניה דרבי יהושע בן לוי: כמין שני [מה ע"ב] פולין יש, מונחין על פי הקדרה. מן הפולין ולפנים – כלפנים, מן הפולין ולחוץ – כלחוץ. ופולין עצמן - איני יודע, ומסתברא כלפנים.

רבי ירמיה בדק בעופא, ואשכח כמין שני פולין מונחין על פי הקדרה.

ניקב הלב לבית חללו:

בעי רבי זירא: לבית חלל קטן, או לבית חלל גדול?

א"ל אביי: מאי תיבעי לך? מי לא תנן - ר"ש אומר: עד שתנקב לבית הסמפונות. - ואמר רבה בר תחליפא אמר רבי ירמיה בר אבא אמר רב: עד שתנקב לסמפון גדול.

הכי השתא, התם – "לבית הסמפונות" – קתני, להיכא דשפכי סמפונות כולהו. והכא – "לבית חללו" – קתני, מה לי חלל גדול מה לי חלל קטן.

קנה הלב –

רב אמר: במשהו, ושמואל אמר: ברובו.

הי ניהו קנה הלב?

אמר רבה בר יצחק אמר רב: חלב שעל גבי דפנות.

"דפנות" - סלקא דעתך?

אלא: שעל גבי דופני ריאה.

אמר אמימר משמיה דרב נחמן: תלתא קני הוו: חד - פריש לליבא, וחד - פריש לריאה, וחד - פריש לכבדא. דריאה כריאה, דכבדא ככבדא, דליבא – פליגי.

מר בר חייא מתני איפכא: דריאה ככבדא, דכבדא כריאה, דליבא – פליגי.

אזל רבי חייא בר יוסף, אמרה לשמעטא דרב קמיה דשמואל. א"ל: אי הכי אמר אבא, לא ידע בטרפות ולא כלום.

נשבר השדרה:

ת"ר:

חוט השדרה שנפסק ברובו - דברי רבי.

רבי יעקב אומר : אפילו ניקב.

הורה רבי כרבי יעקב.

אמר רב הונא : אין הלכה כרבי יעקב.

וכמה רובו?

רב אמר : רוב עורו.

ואמרי לה : רוב מוחו.

מאן דאמר רוב מוחו - כ"ש רוב עורו.

למאן דאמר רוב עורו - רוב מוחו מאי?

ת"ש : דאמר ניולי אמר רב הונא : רובו שאמרו - רוב עורו. מוח זה - לא מעלה ולא מוריד.

רב נתן בר אבין הוה יתיב קמיה דרב. בדק ברוב עורו, וקא בדיק ברוב מוחו.

א"ל : אם רוב עורו קיים, מוח זה - אינו מעלה ואינו מוריד.

אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יהושע בן לוי :

נתמרך – פסול. נתמסמס – פסול.

איזוהי המרכה? ואיזוהי המסמסה?

המרכה - כל שנשפך כקיתון. מסמסה - כל שאינו יכול לעמוד.

בעי רבי ירמיה אינו יכול לעמוד מפני כבדו – מאי?

תיקו.

בי רב אמרי : נתמסמס – פסול, נתמזמז – כשר.

מיתיבי : רשב"א אומר : בהמה שנתמזמז מוחה – טרפה!

ההיא נתמסמס – איתמר.

איני? והא לוי הוה יתיב בי מסותא. חזייא לההוא גברא דטרייה לרישיה. אמר :

נתמזמז מוחיה דדין. - לאו דלא חיי?

אמר אביי : לא, לומר - שאינו מוליד.

עד היכן חוט השדרה?

אמר רב יהודה אמר שמואל: עד בין הפרשות.

רב דימי בר יצחק הוה קא בעי למיזל לבי חוזאי. אתא לקמיה דרבי יהודה, אמר ליה:

ליחוי לי מר בין הפרשות – היכא?

א"ל: זיל אייתי לי גדי, ואחוי לך.

אייתי ליה גדי שמינה.

א"ל: בליעה טפי, ולא ידיע.

אייתי ליה כחוש.

א"ל: בליטן טפי, ולא ידיע.

א"ל: תא אגמרך גמרא - הכי אמר שמואל: עד אחת – טרפה, שלישית – כשרה, שניה

- איני יודע.

בעי רב הונא בריה דרב יהושע: [מו ע"א]

"עד" - ועד בכלל, או דלמא "עד" - ולא עד בכלל?

בעי רב פפא: את"ל - עד ולא עד בכלל, פי פרשה – מהו?

בעי רבי ירמיה: את"ל - עד ועד בכלל, פרשה עצמה – מהו?

ת"ש: הפרשה תידון כבשר. - מאי לאו, פרשה ראשונה ושניה?

לא, שלישית.

— בעופא —

ר' ינאי אומר: למטה מן האגפים;

ור"ל אמר: עד בין אגפים.

אמר עולא: הוה קאימנא קמיה דבן פזי, ואייתו לקמיה עופא, ובדק עד בין אגפים,

ושלח ליה דבי נשיאה - וקם ואזל. ולא ידענא: אי משום דלא צריך למבדק טפי, אי

משום כבוד נשיאה.

ניטלה הכבד וכו' :

הא נשתייר הימנה כלום – כשרה, אע"ג דלא הוי כזית.

והתנן: ניטל הכבד ונשתייר הימנה כזית – כשרה?

אמר רב יוסף: לא קשיא, הא - ר' חייא, הא - ר"ש בר רבי.

כי הא דר' חייא - זריק לה, ור"ש בר רבי - מטביל לה.

וסימניך: עשירין מקמציין.

ההוא פולמוסא דאתא לפומבדיתא. ערקו רבה ורב יוסף. פגע בהו ר' זירא, אמר להו: ערוקאי, כזית שאמרו במקום מרה.

רב אדא בר אהבה אמר: במקום שהיא חיה.

אמר רב פפא: הלכך בעינן כזית במקום מרה, ובעינן כזית במקום שהיא חיה.

בעי ר' ירמיה: מתלקט - מהו? כרצועה - מהו?

בעי רב אשי: כזית מרודד – מהו?

תיקו.

בעא מיניה ר' זריקא מר' אמי: נדלדלה כבד, ומעורה בטרפשיה – מהו?

אמר ליה: דלדול זה - איני יודע מהו. אי למ"ד במקום מרה - הא איכא, אי למ"ד במקום שהיא חיה - הא איכא.

הריאה שניקבה:

רב ושמואל ורב אסי דאמרי: קרמא עילאה.

ואמרי לה: קרמא תתאה.

אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן: וסימניך - כיתונא דורדא, דמנחא ביה ריאה.

פשיטא: אי אינקיב עילאה ולא אינקיב תתאה - תתאה מגין, (כדרבה) [כדרבא]. דאמר (רבה) [רבא]: האי ריאה דאגליד, [מו ע"ב] כאהינא סומקא – כשרה.

אינקיב תתאה ולא אינקיב עילאה - מגין או לא מגין?

פליגי בה רב אחא ורבינא : חד אמר - לא מגין, וחד אמר - מגין.

והלכתא – מגין, כדרב יוסף.

דאמר רב יוסף :

האי ריאה דאוושא –

אי ידעינן היכא אוושא, מותבינן עלה גדפא או רוקא או גילא. אי מבצבצא –
טרפה, ואי לא – כשרה.

ואי לא ידעינן היכא אוושא, מיייתין מתיכלתא דמיא פשורי, ומותבינן לה
בגוה. בחמימי – לא, דכווצי. בקרירי – לא, דמטרשי. אלא מותבינן בפשורי,
ונפחינא לה. אי מבצבצא – טרפה, ואי לא – כשרה, תתאה אינקיב, עילאה לא
אינקיב. והאי דאוושא - זיקא דביני ביני הוא.

(אהיני סומקא דיבש גילדי - סימן)

גופא : אמר רבא : האי ריאה דאיגליד כאהינא סומקא – כשרה.

ואמר רבא : ריאה שהאדימה, מקצתה – כשרה, כולה – טרפה.

א"ל רבינא לרבא :

מקצתה - מ"ט? - דהדרא בריא. כולה נמי - הדרא בריא!

מי לא תניא : ושאר שקצים ורמשים - עד שיצא מהם דם.

וכי תימא לשמונה שרצים מדמינן לה, דתניא : נצרר הדם - אף על פי שלא יצא.
- אי הכי אפילו מקצתה נמי. אלא לא שנא.

ואמר רבא : ריאה שיבשה מקצתה – טרפה.

וכמה?

אמר רב פפי משמיה דרבא : כדי שתפרך בצפורן.

כמאן? - כרבי יוסי בן המשולם (דתניא) [דתנן] :

איזו היא יבשה? - שאם תינקב ואינה מוציאה טיפת דם.

רבי יוסי בן המשולם אומר : יבשה - כדי שתהא נפרכת בצפורן?

אפילו תימא – רבנן. גבי אוזן בכור דקא שליט ביה זיקא - לא הדרא בריא, אבל ריאה
דלא קא שליט ביה אוירא - הדרא בריא.

ואמר רבא: האי ריאה דקיימא גילדי גילדי, אוכמי אוכמי, חזותא חזותא – כשרה.

אמר אמימר משמיה דרבא: אין מקיפין בבועי.

ואמר רבא: הני תרתי אוני דסריכן להדדי, לית להו בדיקה.

ולא אמרן - אלא שלא כסדרן, אבל כסדרן - היינו רביתיהו.

[מז ע"א]

ואמר רבא:

הני תרתי בועי - דסמיכי להדדי, לית להו בדיקותא.

חדא - ומתחזיא כתרתי, מייתנין סילוא ובזעינן לה. אי שפכן להדדי - חדא

היא וכשרה, ואי לא - תרתי נינהו וטרפה.

ואמר רבא:

ה' אוני אית לה לריאה.

אפה כלפי גברא - תלתא מימינא ותרתי משמאלא.

חסיר או יתיר או חליף – טרפה.

ההוא יתירתא דאתאי לקמיה דמרימר, הוה יתיב רב אחא אבבא.

א"ל: מאי אמר לך?

א"ל: אכשרה ניהלה.

א"ל: הדר עיילה קמיה.

א"ל: זיל אימא ליה למאן דיתיב אבבא - לית הלכתא כוותיה דרבא ביתרת.

והני מילי - דקיימא בדרא דאוני, אבל ביני ביני – טרפה.

ההוא - ביני ביני, דאתא לקמיה דרב אשי. סבר רב אשי למיטרפה.

א"ל רב הונא מר בר אביא: כל הני חיוי ברייתא - הכי אית להו, וקרו לה טבחי: עינוניתא דוורדא.

והני מילי - מגואי, [מזע"ב] אבל אגבה - אפילו כטרפא דאסא - טרפה.

אמר רפרס: האי ריאה דדמיה לאופתא - טרפה.

איכא דאמרי - בחזותא, ואיכא דאמרי - בגישתא.

איכא דאמרי - דנפיחה; ואיכא דאמרי - דפחיזא; ואיכא דאמרי - דשיעא, דלית לה חיתוכא דאוני.

אמר רבא: ככוחלא - כשרה. כדיותא - טרפה.

דא"ר חנינא: שחור - אדום הוא, אלא שלקה.

ירוקה - כשרה מדרבי נתן. אדומה - כשרה מדרבי נתן. דתניא:

רבי נתן אומר: פעם אחת הלכתי לכרכי היס. באתה אשה אחת לפני, שמלה בנה ראשון ומת, שני ומת, שלישי - הביאתו לפני. ראיתיו שהיה אדום. אמרתי לה: בתי, המתניני לו עד שיבלע בו דמו. המתנינה לו, ומלה אותו - וחיה. והיו קורין אותו - נתן הבבלי, על שמי.

ושוב פעם אחת הלכתי למדינת קפוטקיא. באתה אשה לפני, שמלה בנה ראשון ומת, שני ומת, שלישי - הביאתו לפני. ראיתיו שהיה ירוק. הצצתי בו, ולא היה בו דם ברית. אמרתי לה: בתי, המתניני לו עד שיפול בו דמו. המתנינה לו, ומלה אותו - וחיה. והיו קורין אותו - נתן הבבלי, על שמי.

אמר רב כהנא: ככבדא - כשרה, כבשרא - טרפה. וסימניך: (שמות כב, ל) "ובשר בשדה - טרפה".

אמר רב סמא בריה דרבא: האי ריאה דדמיא ככשותא וכמוריקא וכגון ביעתא – טרפה.

אלא, ירוקה דכשרה - היכי דמיא?
ככרתי.

אמר רבינא:

אטום בריאה - מייתינן סכינא וקרעינן לה. אי אית בה מוגלא, ודאי מחמת מוגלא הוא – וכשרה.

ואי לא, מותבינן עלה גדפא או רוקא. אי מבצבצא – כשרה. ואי לא – טרפה.

אמר רב יוסף: קרום שעלה מחמת מכה בריאה, אינו קרום.

ואמר רב יוסף:

האי ריאה דאוושא –

אי ידעינן היכא אוושא - מנחינן עלה גדפא או גילא או רוקא, אי מבצבצא – טרפה, ואי לא – כשרה.

ואי לא ידעינן לה - מייתי משיכותא דמיא פשורי, ומותבינן לה בגוה.

בחמימי לא – דכווצי. בקרירי לא – דמטרשי.

אלא בדקינן לה בפשרי: אי מבצבצא – טרפה, ואי לא – כשרה. תתאה אינקיב, עילאה לא אינקיב. והאי דאוושא - זיקא דביני וביני הוא.

אמר עולא א"ר יוחנן: ריאה שנשפכה כקיתון – כשרה.

אלמא קסבר: חסרון מבפנים - לא שמיה חסרון.

איתיביה רבי אבא לעולא:

"הריאה - שניקבה או שחסרה".

- מאי "חסרה"?

אילימא מבחוץ - היינו ניקבה. אלא לאו – מבפנים, ושמע מינה חסרון מבפנים
שמיא חסרון!

לא, לעולם – מבחוץ. ודקא אמרת - היינו ניקבה, לא צריכא, לרבי שמעון - דאמר עד
שתנקב לבית הסמפונות, ה"מ נקב דלית ביה חסרון, אבל נקב דאית ביה חסרון -
אפילו רבי שמעון מודה.

רבי חנניה חלש. על לגביה רבי נתן וכל גדולי הדור. אייתו קמיה ריאה שנשפכה כקיתון
– ואכשרה.

אמר רבא והוא דקיימי סמפונות.

אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי: מנא ידעינן?

אמר ליה: מייתנין צעא דקוניא, ושפכינן לה בגויה. אי אית בה שורייקי חיורי – טרפה,
ואי לא – כשרה.

אמר רב נחמן: ריאה שנימוקה וקרום שלה קיים – כשרה.

תניא נמי הכי:

ריאה שנימוקה וקרום שלה קיים, אפילו מחזקת רביעית – כשרה.

ניטלה [מח ע"א] שלפוחית שלה – כשרה.

התליע כבד שלה - זה היה מעשה, ועלו עליה בני עסיא ג' רגלים ליבנה, לרגל
שלישי - התירוה להם.

אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן:

ריאה הסמוכה לדופן - אין חוששין לה.

העלתה צמחים - חוששין לה.

מר יהודה משמיה דאבימי אמר: אחד זה ואחד זה חוששין לה.

היכי עבדינן?

אמר רבא: רבין בר שבא אסברה לי:

מייתנין סכינא דחליש פומיה, ומפרקינן לה. אי איכא ריעותא בדופן - תלינן
בתר דופן.

ואי לא - מחמת ריאה הוא וטרפה, ואע"ג דלא קא מפקא זיקא.

רב נחמיה בריה דרב יוסף - בדיק לה בפשורי.

אמר ליה מר זוטרא בריה דרב הונא בריה דרב פפי לרבינא :

הא דרב נחמיה בריה דרב יוסף - אתון אהא מתניתו לה, אנן אדרבא מתנינן לה. דאמר רבא: הני תרתי אוני דריאה דסריכן להדדי, לית להו בדיקותא לאכשורי.

רב נחמיה בריה דרב יוסף - בדיק לה בפשורי.

מתקיף לה רב אשי: האי מאי, בשלמא הכא - תלינן בדופן וכשרה, אבל התם - אי האי נקיב טרפה ואי האי נקיב טרפה!

ומי אמר רב נחמן הכי? והאמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן: ריאה שנקבה ודופן סותמתה – כשרה!!

לא קשיא, התם - במקום רביתא, הכא - שלא במקום רביתא.

והיכא מקום רביתא?

חיתוכי דאוני.

גופא :

אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן: ריאה שנקבה ודופן סותמתה – כשרה.

אמר רבינא: והוא דסביך בבשרא.

אמר ליה רב יוסף לרבינא :

ואי לא סביך מאי? טרפה? - אלמא אמרינן: נקובה היא, אי הכי - כי סביך נמי!

דהא תניא :

ניקב – פסול, מפני שהוא שותת. נסתם – כשר, מפני שהוא מוליד. וזהו פסול שחוזר להכשירו.

"וזהו" - למעוטי מאי? לאו למעוטי כה"ג?!

לא. למעוטי קרום שעלה מחמת מכה בריאה - דאינו קרום.

מתקיף לה רב עוקבא בר חמא : אילו אינקיב בדופן להדה – מאי? טרפה? – ליתני :
'נקובת הדופן'!?

ולטעמיד : הא דאמר רב יצחק בר יוסף אמר רבי יוחנן : מרה שניקבה וכבד סותמתה
– כשרה. - אילו אינקיב כבד להדה – מאי? טרפה? – ליתני : 'נקובת הכבד'? אלא - כי
ניקבה דלאו מיניה מיטרפא - לא קתני, ה"נ - כיון דלאו מיניה מיטרפא, לא קתני.

בעא מיניה רבה בר בר חנה משמואל : העלתה צמחין – מהו?

א"ל : כשרה.

א"ל : אף אני אומר כן, אלא שהתלמידים מזדנזין בדבר. דאמר רב מתנא : מליא
מוגלא – טרפה, מים זכים – כשרה.

אמר ליה : ההיא - בכוליא אתמר.

רבי יצחק בר יוסף הוה קאזיל בתריה דרבי ירמיה, בשוקא דטבחי. חזנהו להנך
דקיימין צמחי צמחי.

אמר ליה : לא בעי מר אומצא?

אמר ליה : לית לי פריטי.

אמר ליה : אקפן אנא.

אמר ליה : מה אעביד לך, דכי אתו לקמיה דרבי יוחנן, משדר להו לקמיה דרבי יהודה
ברבי שמעון - דמורי בה משמיה דרבי אלעזר ברבי שמעון להיתירא. וליה - לא סבירא
ליה.

אמר רבא : כי הוה מסגינן בתריה דרב נחמן בשוקא [מח ע"ב] דגלדאי, ואמרי לה :
בשוקא דרבנן, חזי הנך - דקיימן כנדי כנדי, ולא אמר להו ולא מיד.

רבי אמי ורבי אסי הוו חלפי בשוקא דטבריא. חזי הנך - דקיימי טיגרי טיגרי, ולא
אמרי להו ולא מיד.

אתמר :

מחט שנמצאת בריאה –

רבי יוחנן ורבי אלעזר ורבי חנינא – מכשרי ;

רבי שמעון בן לקיש ורבי מני בר פטיש ורבי שמעון בן אליקים – טרפי.

לימא בהא קמיפלגי : דמר סבר - חסרון מבפנים שמיה חסרון, ומר סבר - לא שמיה חסרון?

לא. דכולי עלמא חסרון מבפנים - לא שמיה חסרון. והכא בהא קמיפלגי : מר סבר - סמפונא נקט ואתאי, ומר סבר - נקובי נקיב ואתאי.

ההיא מחטא דאשתכח בחיתוכא דריאה. אייתוה לקמיה דרבי אמי. סבר לאכשורה.

איתיביה רבי ירמיה ואיתימא רבי זריקא :

הריאה שניקבה או שחסרה.

מאי חסרה?

אילימא מבחוץ - היינו ניקבה. אלא לאו – מבפנים, וש"מ חסרון מבפנים שמיה חסרון!

הדר שדרוה לקמיה דרבי יצחק נפחא. סבר לאכשורה

איתיביה רבי ירמיה ואיתימא ר' זריקה :

הריאה שניקבה או שחסרה.

מאי חסרה?

אילימא מבחוץ - היינו ניקבה. אלא לאו – מבפנים, וש"מ חסרון מבפנים שמיה חסרון!

הדר שדרוה לקמיה דר' אמי – וטרפה.

אמרי ליה : והא רבנן מכשרי?

אמר להן : הן הכשירו - שיודעים מאיזה טעם הכשירו. אנן - מאיזה טעם נכשיר, דלמא אי הוה ריאה קמן מינקבה!

טעמא דליתא, הא איתא ולא מינקבה – כשרה? - והאמר רב נחמן : האי סמפונא דריאה דאינקיב – טרפה!

ההוא לחבירו – אתמר.

והאמר רב נחמן : האי הדורא דכנתא דאינקיב להדי חבריה - מגין עליה?

אמר רב אשי: טרפות קא מדמי להדדי? - אין אומרין בטרפות: זו דומה לזו, שהרי חותכה מכאן – ומתה, חותכה מכאן – וחיה.

ההיא מחטא דאשתכח בסמפונא רבה דריאה. אתיוה לקמיה דרבנן טרופאי.
לא אמרו בה - לא איסור, ולא היתר.
היתר לא אמרי בה – כשמעתייהו. איסור נמי לא אמרי בה - כיון דבסמפונא רבה אישתכח, אימא סמפונא נקט ואתאי.

ההיא מחטא דאשתכח בחתיכה דכבדא. סבר מר בריה דרב יוסף – למיטרפה.
אמר ליה רב אשי: אילו אשתכח בבשרא, כה"ג הוה טריף מר?
אלא אמר רב אשי: חזינא, אי קופא לבר - נקובי נקיב ואתאי, אי קופא לגיו - סמפונא נקט ואתאי.
וה"מ - באלימתא, אבל קטינתא - לא שנא קופא לגיו, לא שנא קופא לבר - נקובי נקיב ואתאי.
ומאי שנא ממחט שנמצאת [מט ע"א] בעובי בית הכוסות, מצד אחד – כשרה, משני צדדין – טרפה, ולא אמרינן: ליחזי אי קופא לבר, אי קופא לגיו?
אמרי: התם - כיון דאיכא אוכלים ומשקים, אימא אוכלים ומשקים דחקוה.

ההוא מחטא דאשתכח בסמפונא רבה דכבדא.
הונא מר בריה דרב אידי – טריף.
רב אדא בר מניומי – מכשר.
אתו שיילוה לרבינא.
אמר להו: שקילו גלימא דטרופאי!

ההיא קשיתא דאשתכח במרה.
אמר רב אשי: כי הוינן בי רב כהנא, אמר: הא ודאי סימפונא נקט ואתאי. אע"ג דלא קא נפקא, מירבל הוא דרבייל ליה.
וה"מ – דדיקלא, אבל דזיתא - מיבזע בזע.

א"ר יוחנן : למה נקרא שמה "ריאה"? - שמאירה את העינים.

איבעיא להו : לאכילה או ע"י סמנין?

ת"ש :

דאמר רב הונא בר יהודה : אווזא - בזוזא, וריאה דידה – בארבעה.

ואי ס"ד לאכילה, לינקט בזוזא וליכול. אלא - ע"י סמנין.

אינקבה ריאה, היכא דממשמשא ידיה דטבחא. תלינן או לא תלינן?

רב אדא בר נתן אמר : תלינן.

מר זוטרא בריה דרב מרי אמר : לא תלינן.

והלכתא – תלינן.

אמר רב שמואל בריה דרבי אבהו : אבא, מרישי כלי דרפרס הוה, ואמר – תלינן.

אמרוה קמיה להא דמר זוטרא בריה דרב מרי, ולא קבלה.

אמר רב משרשיא : כוותיה דאבוה דאבא מסתברא, דהא - תלינן בזאב.

מורנא –

פליגי בה רב יוסף בר דוסאי ורבנן : חד אמר - קודם שחיטה פריש, וחד אמר - לאחר שחיטה פריש.

והלכתא - לאחר שחיטה פריש.

ר"ש אומר : עד שתינקב :

אמר רבה בר תחליפא א"ר ירמיה בר אבא : עד שתינקב לסמפון גדול.

יתיב רב אחא בר אבא קמיה דרב הונא, ויתיב וקאמר - אמר רבי מלוך א"ר יהושע בן לוי : הלכה כר"ש.

א"ל : מלוך ערבאה קאמרת? - אין הלכה כר"ש קאמר!

כי סליק רבי זיירא, אשכחיה לרב ביבי דיתניב וקאמר: א"ר מלוך א"ר יהושע בן לוי: הלכה כר"ש.

א"ל: חיי דמר, דאנא ורבי חייא בר אבא ורב אסי, איקלעינן לאתריה דרבי מלוך, ואמרי ליה: אי אמר מר הלכה כרבי שמעון - ואמר לן: אין הלכה כר"ש אמרי!

ואת, מה בידך?

א"ל: הכי א"ר יצחק בר אמי אריב"ל: הלכה כר"ש.

ואין הלכה כרבי שמעון.

ניקבה הקבה :

אמר רבי יצחק בר נחמני א"ר אושעיא: חלב שע"ג קבה, כהנים נהגו בו היתר - כרבי ישמעאל שאמר משום אבותיו.

וסימניך: ישמעאל כהנא - מסייע כהני.

מאי היא?

דתניא:

(במדבר ו, כג) "כה תברכו את בני ישראל" –

רבי ישמעאל אומר: למדנו ברכה לישראל מפי כהנים. לכהנים עצמן - לא למדנו. כשהוא אומר: "ואני אברכם" - הוי אומר: כהנים מברכין לישראל, והקדוש ברוך הוא מברך לכהנים.

רבי עקיבא אומר: למדנו ברכה לישראל מפי כהנים. מפי גבורה - לא למדנו. כשהוא אומר: "ואני אברכם" - הוי אומר כהנים מברכין לישראל, והקדוש ברוך הוא מסכים על ידם.

אלא רבי עקיבא, ברכה לכהנים מנא ליה?

אמר רב נחמן בר יצחק: **(בראשית יב, ג)** מ-"ואברכה מברכך".

ומאי מסייע כהני?

דמוקי לה לברכת כהנים, במקום ברכה דישראל.

רבי ישמעאל שאמר משום אבותיו - מאי היא?

דתניא:

(ויקרא ג, ג) "את כל החלב אשר על הקרב [מט ע"ב] וגוי" - להביא חלב שעל גבי הדקין - דברי רבי ישמעאל.

ר' עקיבא אומר: להביא חלב שע"ג הקבה.

ורמינהי:

"את החלב אשר על הקרב" –

(ר"ש) [ר' ישמעאל] אומר: מה חלב המכסה את הקרב - קרום ונקלף, אף כל - קרום ונקלף.

ר"ע אומר: מה חלב המכסה את הקרב - תותב קרום ונקלף, אף כל - תותב קרום ונקלף.

שלח רבין משמיה דר' יוחנן: כך היא הצעה של משנה, ואיפוך קמייתא.

מאי חזית דאפכת קמייתא, איפוך בתרייתא?

שאני הכא, כיון דקתני "מה" – דווקא.

אי הכי - כר' ישמעאל? כר' עקיבא היא!

אמר רב נחמן בר יצחק: "שאמר משום אבותיו", וליה - לא ס"ל.

אמר רב: חלב טהור – סותם, טמא - אינו סותם.

ורב ששת אומר: אחד זה ואחד זה – סותם.

בעי רבי זירא:

חלב חיה – מאי?

דוקא אמר - חלב טהור סותם, והאי נמי טהור הוא, או דלמא משום דמהדק - והאי לא מהדק?

אמר אביי: מאי תיבעי ליה, נהי דשרי באכילה, אהדוקי לא מהדק.

ההוא נקב דסתמה חלב טמא, דאתא לקמיה דרבא.

אמר רבא: למאי ניחוש לה? חדא - דהא אמר רב ששת: חלב טמא נמי סותם. ועוד - התורה חסה על ממונם של ישראל.

א"ל רב פפא לרבא : רב ואיסורא דאורייתא, ואת אמרת - התורה חסה על ממונך של ישראל?

מניומין כנדוקא איגלי ליה בסתקא דדובשא. אתא לקמיה דרבא.

אמר רבא : למאי ניחוש לה? חדא – דתנן : שלשה משקים אסורים משום גילוי : היין והמים והחלב, ושאר כל המשקים מותרים. ועוד - התורה חסה על ממונם של ישראל.

א"ל רב נחמן בר יצחק לרבא : ר' שמעון וסכנת נפשות, ואת אמרת - התורה חסה על ממונם של ישראל?

רבי שמעון - מאי היא?

דתניא :

חמשה אין בהם משום גילוי : ציר, וחומץ, שמן, ודבש, ומורייס.

ר"ש אומר : אף הן יש בהן משום גילוי. וא"ר שמעון : אני ראיתי נחש ששתה ציר בצידן.

אמרו לו : שטיא הוה, ואין מביאין ראיה מן השוטים.

אמר ליה : אודי לי מיהת בציר. דהא רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע ורבנן, כי הוה להו גילויא - שדו ליה בציר.

אמר ליה : אודי לי מיהא בדבש, דרבי שמעון בן אלעזר קאי כוותיה. דתניא : וכן היה ר"ש בן אלעזר - אוסר בדבש.

אמר רב נחמן : חלב העשוי ככובע - אינו סותם.

היכא?

אמרי לה : חיטי דכרכשא.

ואמרי לה : טרפשא דליבא.

אמר רבא : שמעית מיניה דרב נחמן תרתי : חימצא ובר חימצא - חד סתים וחד לא סתים. ולא ידענא - הי מינייהו.

רב הונא בר חיננא ורב הונא בריה דרב נחמן אמר : בר חימצא – סתים, חימצא - לא סתים.

אמר רב טבות : וסימניך - יפה כח הבן מכח האב.

הי חימצא והי בר חימצא?

ת"ש : דאמר רב נחמן : אינהו - מיכל אכלי [נ ע"א] ולדידן מיסתם נמי לא סתים?

דאקשתא - כולי עלמא לא פליגי - דאסיר. כי פליגי – דאייתרא.

איכא דאמרי : דאייתרא - כולי עלמא לא פליגי – דשרי. כי פליגי – דאקשתא.

כי הא - דאמר רב אויא אמר רבי אמי : מקמציין.

וכן אמר רבי ינאי משום זקן אחד : מקמציין.

אמר רב אויא : הוה קאימנא קמיה דרבי אמי. קמצו והבו ליה, ואכל.

שמעיה דרבי חנינא, הוה קאי קמיה דרבי חנינא.

א"ל : קמוץ, הב לי דאיכול.

חזייה דהוי קמחסס.

אמר ליה : בבלאה את! גום שדי.

תניא : רשב"ג אומר : בני מעיין שניקבו וליחה סותמתן – כשרה.

מאי ליחה?

אמר רב כהנא : שירקא דמעייא, דנפיק אגב דוחקא.

גמירי חבריא דרבי אבא מרבי אבא, ומנו? - רבי זירא, ואמרי לה : חבריא דרבי זירא

מר' זירא, ומנו? - רבי אבא, אמר רבי אבא בריה דרבי חייא בר אבא הכי אמר רבי

חייא בר אבא, אמר רבי יוחנן : הלכה כרשב"ג - בטרפה, והלכה כרבי שמעון – באבל.

הלכה כרשב"ג בטרפה - הא דאמרן.

כרבי שמעון – באבל, מאי היא?

דתנן :

כל שלשה ימים הראשונים, בא ממקום קרוב - מונה עמהן, ממקום רחוק - מונה לעצמו. מכאן ואילך, אפילו בא ממקום קרוב - מונה לעצמו.

רבי שמעון אומר: אפילו ביום השביעי, בא ממקום קרוב - מונה עמהן.

אמר מאן דהוא: איזכי ואיסק ואגמרה לשמעתא מפומיה דמרה.

כי סליק, אשכחיה לרבי אבא בריה דר' חייא בר אבא.

א"ל: אמר מר הלכה כרשב"ג בטרפה?

א"ל: הא - אין הלכה אמרי!

כרבי שמעון באבל - מאי?

א"ל: פלוגתא נניהו, דאיתמר: רב חסדא אמר - הלכה, וכן אמר רבי יוחנן - הלכה. ורב נחמן אמר - אין הלכה.

ואין הלכה כרבן שמעון בן גמליאל - בטרפה, והלכה כרבי שמעון - באבל. דאמר שמואל: הלכה כדברי המיקל באבל.

אמר רב שימי בר חייא: מקיפים בבני מעיים.

הנהו בני מעיים דאתו לקמיה דרבא. אקפינהו, ולא אידמו.

אתא רב משרשיא בריה, ממשמש בהו - ואידמו.

אמר ליה: מנא לך הא?

אמר ליה: כמה ידי ממשמשו בהני, מקמי דליתי לקמיה דמר.

אמר ליה: חכים ברי בטרפות, כרבי יוחנן!

רבי יוחנן ורבי אלעזר, דאמרי תרוייהו: מקיפים בריאה.

אמר רבא: לא אמרן אלא באותה ערוגה, אבל מערוגה לערוגה - לא.

והלכתא: אפילו מערוגה לערוגה, מדקה לדקה ומגסה לגסה, אבל לא - מגסה לדקה, ולא - מדקה לגסה.

אביי ורבא, דאמרי תרוייהו: מקיפין בקנה.

אמר רב פפא: לא אמרן אלא באותה חוליא, אבל מחוליא לחוליא - לא.

והלכתא: אפילו מחוליא לחוליא, ומבר חוליא לבר חוליא, אבל לא - מחוליא לבר חוליא, ולא - מבר חוליא לחוליא.

אמר זעירי: חלחולת שניקבה – כשרה, הואיל ויריכים מעמידות אותה.

וכמה?

אמר רבי אילעי אמר רבי יוחנן: מקום הדבק – ברובו, שלא במקום הדבק – במשהו.

אמרוה רבנן קמיה דרבא, משמיה דרב נחמן.

אמר: לאו מי אמינא לכו - לא תתלו ביה [נע"ב] בוקי סריקי! הכי אמר רב נחמן: מקום הדבק, אפילו ניטל כולו – כשר. והוא שנשתייר בו כדי תפיסה.

וכמה?

אמר אביי: כמלא בטדא בתורא.

הכרס הפנימי:

אמר רב יהודה אמר רב: העיד נתן בר שילא ריש טבחיא דצפורי לפני רבי, משום רבי נתן: אי זו היא כרס הפנימי? - סניא דיבי.

וכן אמר רבי יהושע בן קרחה: סניא דיבי.

רבי ישמעאל אמר: איסתומכא דכרסא.

רב אסי אמר רבי יוחנן: מקום צר יש בכרס, ואיני יודע איזהו.

אמר רב נחמן בר יצחק: נפל כרסא בבירא.

אמר רב אחא בר רב עוא אמר רב אסי: מן המיצר ולמטה.

רבי יעקב בר נחמני אמר שמואל: מקום שאין בו מילת.

רבי אבינא אמר גניבא משמיה דרב: טפח בוושט סמוך לכרס, זו היא כרס הפנימית.

אמרי במערבא משמיה דרבי יוסי בר חנינא: כל הכרס כולו, זו היא כרס הפנימית. ואיזהו כרס החיצון? - בשר החופה את רוב הכרס.

רבה בר רב הונא אמר: מפרעתה. מאי מפרעתה? אמר רב אויא: היכא דפרעי טבחי.

בנהרדעא - עבדי כרבה בר רב הונא.

א"ל רב אשי לאמימר: כל הני שמעתתא – מאי?

א"ל: כולו שייכן בדרכה בר רב הונא.

ודרב אסי א"ר יוחנן – מאי?

א"ל: כבר פירשה רב אחא בר עוא.

ודרבי אבינא ודבני מערבא – מאי?

א"ל: הני - ודאי פליגי.

רבי יהודה אומר: בגדולה כו' :

אמר רבי בנימין בר יפת אר"א: לא גדולה - גדולה ממש, ולא קטנה - קטנה ממש, אלא: כל שנקרע בה טפח ולא הוי רובא - זו היא ששנינו "בגדולה טפח", רובא ולא הוי טפח - זו היא ששנינו "בקטנה ברובא".

"רובא ולא הוי טפח" – פשיטא?!

לא צריכא, דהויא טפח במשהו. מהו דתימא - עד דמיקרע בה טפח לא הוי טרפה, קמ"ל.

אמר גניבא אמר רבי אסי: נקדרה כסלע – טרפה, שאם תמתח - תעמוד על הטפח.

אמר רבי חייא בר אבא: לדידי מפרשא לי מיניה דגניבא, אמברא דנהרדעא: כסלע – כשרה, יתר מכסלע – טרפה.

וכמה יתר מכסלע?

אמר רב יוסף: כגון דעיילן תלת קשייתא בציפא – בדוחקא, בלא ציפא – ברווחא.

המסס ובית הכוסות :

תנו רבנן:

מחט שנמצאת בעובי בית הכוסות:

מצד אחד – כשרה. משני צדדים – טרפה.

נמצא עליה קורט דם [נא ע"א] - בידוע שלפני שחיטה.

לא נמצא עליה קורט דם - בידוע שלאחר שחיטה.

הגליד פי המכה - בידוע ששלשה ימים קודם שחיטה.

לא הגליד פי המכה - המוציא מחבירו עליו הראיה.

ומאי שנא מכל נקובי דעלמא, דאע"ג דליכא דם - טריף מר?

התם - ליכא מידי למיסרך. הכא - כיון דאיכא מחט, אי איתא דקודם שחיטה הוא - מיסרך הוה סריך.

א"ל רב ספרא לאב"י: חזי מר האי צורבא מרבנן דאתא ממערבא, ואמר רב עזריא שמני, ואמר: מעשה ובא לפני רבי מחט שנמצאת בעובי בית הכוסות מצד אחד, וטרפה!

שלח ליה, לא אתא לגביה.

אזל הוא לגביה.

הוה קאי אאיגרא. אמר: ניחות מר וניתי. לא נחית.

סליק הוא לגביה. א"ל: אימא לי גופא דעובדא היכי הוה.

אמר ליה: מפטיר כנסיות אנא לעילא מרבי רבה. והוה רב הונא ציפורה ורבי יוסי מדאה יושבין לפניו. ובאת לפני רבי מחט שנמצאת בעובי בית הכוסות מצד אחד. והפכה רבי, ומצא עליה קורט דם – וטרפה, ואמר: אם אין שם מכה, קורט דם מנין. אמר ליה: טרח טרייה לההוא גברא, מתניתין היא - המסס ובית הכוסות שניקבו לחוץ.

נפלה מן הגג:

אמר רב הונא: הניח בהמה למעלה, ובא ומצאה למטה - אין חוששין משום ריסוקי אברים.

ההוא גדיא דהו"ל לרבינא, דחזא חושלא באיפומא דגר. נפל מאיגרא לארעא. אתיא לקמיה דרב אשי.

א"ל: הא דאמר רב הונא, הניח בהמה למעלה ובא ומצאה למטה אין חוששין משום ריסוקי אברים, משום דאית לה מידי למסרך - והאי לית ליה מידי למסרך, או דלמא משום דאמדה נפשה - והאי נמי אמדה נפשה?

אמר ליה: משום דאמדה נפשה, והאי נמי אמדה נפשה.

ההיא אימרתא דהוה בי רב חביבא, דהוּו שדרן כרעיה בתרייתא.

אמר רב יימר: האי - שיגרונא נקטיה.

מתקיף לה רבינא: ודלמא חוט השדרה איפסיק?

בדקוה, אשכחוה כרבינא.

ואפ"ה - הלכתא כרב יימר. שגרונא – שכיח, חוט השדרה - לא שכיח.

אמר רב הונא זכרים המנגחין זה את זה, אין חוששין משום ריסוקי אברים. אף ע"ג דמידוּו וקיימי, צימרא בעלמא הוא דנקט להו. אי נפול לארעא - ודאי חיישינן.

אמר רב מנשי: הני דכרי דגנבי גנבי, אין חוששין משום ריסוק אברים.

מאי טעמא?

כי שדו להו, אמתנייהו שדו להו - כי היכי דלירהטי קמיהו.

אהדרינהו - ודאי חיישינן.

והני מילי - דאהדרינהו מחמת יראה, אבל מחמת תשובה - תשובה מעלייתא הוא דעבדי.

אמר רב יהודה אמר רב: הכה על ראשה והלכה לה כלפי זנבה על זנבה והלכה לה כלפי ראשה כנגד כל השדרה כולה אין חוששין משום ריסוקי אברים ואי שלים חוטרא אפלגי דגבא חיישינן ואי אית בה קיטרי חיישינן ואי מחיי אפסקיה חיישינן.

אמר ר"נ: בית הרחם - אין בו משום ריסוקי אברים.

א"ל רבא לר"נ: תניא דמסייע לך:

תינוק בן יום אחד [נא ע"ב] מטמא בזיבה.

- ואי ס"ד יש בו משום ריסוקי אברים, איקרי כאן – "מבשרו" - ולא מחמת אונסו!

הכא במאי עסקינן: כגון - שיצא דרך דופן.

ת"ש : עגל שנולד ביי"ט, שוחטין אותו ביי"ט!

ה"נ - כגון שיצא דרך דופן.

ת"ש : ושיוין שאם נולד הוא ומומו עמו, שזה מן המוכן.

- וכי תימא : ה"נ - שיצא דרך דופן, דרך דופן - מי קדוש? והא א"ר יוחנן : מודה היה ר"ש לענין קדשים, שאינו קדוש!

הב"ע : שהפריס על גבי קרקע.

ואמר ר"נ : בית המטבחים - אין בו משום ריסוקי אברים.

ההוא תורא דנפל ואישתמע קל נגיחותיה. על רב יצחק בר שמואל בר מרתא, שקל משופרי שופרי.

אמרי ליה רבנן : מנא לך הא?

א"ל : הכי אמר רב : צפרניו נועץ, עד שמגיע לארץ.

א"ר יהודה אמר רב :

עמדה - אינה צריכה מעת לעת. בדיקה - ודאי בעיא.

הלכה - אינה צריכה בדיקה.

רב חייא בר אשי אמר : אחת זו ואחת זו - צריכה בדיקה.

אמר רב ירמיה בר אחא אמר רב : פשטה ידה לעמוד, אע"פ שלא עמדה. עקרה רגלה להלך, אע"פ שלא הלכה.

ורב חסדא אמר : ניערה לעמוד, אע"פ שלא עמדה.

(והלכתא : היכא דנפלה מן הגג בדלא ידעה ועמדה ולא הלכה - צריכה בדיקה ואינה צריכה מעת לעת. ואם הלכה - אפילו בדיקה נמי לא צריכה)

אמר אמימר משמיה דרב דימי מנהרדעא : נפולה שאמרו, צריכה בדיקה כנגד בני מעיים.

אמר ליה מר זוטרא, הכי אמרינן משמיה דרב פפא : צריכה בדיקה כנגד בית החלל כולו.

א"ל הונא מר בר בריה דרב נחמיה לרב אשי: סימנין מאי?

א"ל: סימנין קשין הן אצל נפילה.

אמר רב יהודה אמר שמואל: עוף שנחבט על פני המים, כיון ששט מלא קומתו – דיו.

ולא אמרן אלא ממטה למעלה, אבל מלמעלה למטה – מיא הוא דאשפלו.

ואי מיא קיימי – לית לן בה.

ואי שדא ציבי וקדמיה – הא קדמיה.

גלימא מתיח – חיישינן.

דלא מתיח – לא חיישינן.

עוף ומעופף – לא חיישינן.

איזלא ומקרבי קיטרי – חיישינן.

לא מקרבי קיטרי – לא חיישינן.

כיתנא דעביד בטוני – חיישינן.

דהאי גיסא ודהאי גיסא – לא חיישינן.

אסורייתא – חיישינן.

כיתנא דדייק ונפיץ – לא חיישינן.

דייק ולא נפיץ – חיישינן.

דעביד ביזרי, כיון דאיכא ביה קטרי – חיישינן.

דקתא – חיישינן.

דקדקתא – לא חיישינן.

נברא – חיישינן.

תימחתא – לא חיישינן.

קיטמא נהילא – חיישינן.

לא נהילא – לא חיישינן. [נב ע"א]

חול הדק – לא חיישינן.

חול הגס – חיישינן.

אבק דרכים – חיישינן.

תיבנא ועביד בזגא – חיישינן.

לא עביד בזגא - לא חיישינן.

חיטי וכל דמינייהו – חיישינן.

שערי וכל דמינייהו – חיישינן.

כל מיני קטניות - אין בהם משום ריסוקי אברים, לבר מן רוביא.

חימצי - אין בו משום ריסוק אברים.

חפצי - יש בו משום ריסוק אברים.

כללא דמלתא: כל מידי דמשריק - אין בו משום ריסוק אברים. לא משריק - יש בו משום ריסוק אברים.

דבוק –

רב אשי – שרי, אמימר – אסר.

בחד גפא - דכולי עלמא לא פליגי דשרי, כי פליגי - בתרי גפי.

מאן דאסר - אמר לך: היכי ניקום?

ומאן דשרי - אמר לך: אפשר דניקום אעיקבי דגפי.

ואיכא דאמרי: בתרי גפי כ"ע לא פליגי – דאסיר. כי פליגי - בחד גפא.

מאן דשרי - אמר לך: אפשר דפרח בחד גפא.

ומאן דאסר - כיון דבהאי לא מצי פרח, בהאי נמי לא מצי פרח.

והילכתא: בתרי גפי – אסיר, בחד גפא – שרי.

נשתברו רוב צלעותיה:

תנו רבנן: אלו הן רוב צלעות - שש מכאן ושש מכאן, או אחת עשרה מכאן ואחת מכאן.

אמר זעירי: ומחציין כלפי שדרה.

אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: ובצלעות גדולות, שיש בהן מוח.

אמר עולא, בן זכאי אמר: נעקרו - ברוב צד אחד, נשתברו - ברוב שני צדדין.

רבי יוחנן אמר: בין נעקרו בין נשתברו - ברוב שני צדדין.

אמר רב: נעקרה צלע וחוליא עמה – טרפה.

אמרי ליה רב כהנא ורב אסי לרב: נעקרה צלע מכאן וצלע מכאן וחוליא קיימת – מהו?

אמר להו: גיסטרא קאמריתו!

והא רב נמי, גיסטרא קאמר?

כי קאמר רב, צלע בלא חוליא.

והא - צלע וחוליא – קאמר?

צלע וחצי חוליא.

מכלל דרב כהנא ורב אסי - צלע בלא חוליא אמרי, ואמר להו "גיסטרא קאמריתו",

והאמר עולא בן זכאי אמר: נעקרו - ברוב צד אחד, נשתברו - ברוב שני צדדין!

אמר לך: התם - זה שלא כנגד זה, הכא - זה כנגד זה.

והאמר רבי יוחנן: ברוב שני צדדין, וברוב שני צדדין - אי אפשר דלא קיימא חד

מינייהו זה כנגד זה?

התם - בוכנא בלא אסיתא, הכא - בוכנא ואסיתא.

אי הכי, היינו דרב!

לא שמיע להו דרב.

וליבעו מיניה כדרב?

סברי, ליבעי מיניה חדא, דפריש לן תרתי. דאי בעינן מיניה חדא, הניחא אי אמר לן

טרפה - כל שכן תרתי. אי אמר לן כשרה - אכתי תרתי קא מיבעיא לן.

אי הכי, השתא נמי דקא בעי מיניה תרתי, הניחא אי אמר להו כשרה - כל שכן חדא.

ואי אמר להו טרפה - אכתי חדא מיבעיא להו!

סברי, אם כן - מירתח קא רתח: חדא טרפה, תרתי מיבעיא?

והא קא אמרי ליה, ולא רתח?

כיון דקאמר להו - גיסטרא קאמריתו - היינו ריתחיה.

אמר רבה בר רב שילא אמר רב מתנא אמר שמואל :

נעקרה צלע מעיקרה,

וגולגולת שנחבסה ברובה,

ובשר החופה את רוב הכרס ברובו

— טרפה.

נעקרה צלע מעיקרה טרפה? — ורמינהו : [נב ע"ב]

כמה חסרון בשדרה?

בית שמאי אומרים : שתי חוליות, ובית הלל אומרים : חוליא אחת.

ואמר רב יהודה אמר שמואל : וכן לטרפה!

הכא - צלע בלא חוליא, התם - חוליא בלא צלע.

בשלמא - צלע בלא חוליא - משכחת לה, אלא חוליא בלא צלע - היכי משכחת לה?

בשילהי כפלי.

מתקיף לה רב אושעיא : ולתנייה גבי קולי בית שמאי וחומרי בית הלל?

אמר ליה רב : כי איתשיל - לענין טומאה איתשיל, דהוּו להו בית שמאי לחומרא.

וגולגולת שנחבסה ברובה :

בעי רבי ירמיה : רוב גובהה, או רוב היקיפה?

תיקו.

ובשר החופה רוב הכרס ברובו :

בעי רב אשי : ברוב קרוע, או ברוב נטול?

תפשוט ליה מדתנן : כרס הפנימית שניקבה או שנקרע רוב החיצונה. - ואמרי במערבא

משמיה דרבי יוסי בר' חנינא : כל הכרס כולו - זו היא כרס הפנימי, ואי זהו כרס

החיצונה? - בשר החופה את רוב הכרס!

מידי הוא טעמא אלא לשמואל, הכי אמר רבי יעקב בר נחמני אמר שמואל : מקום

שאין בו מילת.

ודרוסת הזאב :

אמר רב יהודה אמר רב : בבהמה - מן הזאב ולמעלה, ובעופות - מן הנץ ולמעלה.

למעוטי מאי?

אילימא - למעוטי חתול, תנינא :

ודרוסת הזאב.

וכי תימא : הא קא משמע לן דזאב בגסה נמי דריס, והא תנן : רבי יהודה אומר :

דרוסת הזאב – בדקה, ודרוסת ארי – בגסה.

וכי תימא : רבי יהודה מפלג פליג, והאמר רבי בנימין בר יפת אמר רבי אלעא :

לא בא רבי יהודה אלא לפרש דברי חכמים !

גברא אגברא קא רמית?!

איבעית אימא : לעולם למעוטי חתול. מהו דתימא - אורחא דמלתא קתני, קא משמע לן.

אמר רב עמרם אמר רב חסדא :

דרוסת חתול ונמייה - בגדיים וטלאים ;

דרוסת חולדה – בעופות.

מיתיבי : דרוסת חתול נץ ונמייה, עד שתינקב לחלל. - אבל דרוסה לית להו!

ותסברא, נץ לא דריס? – והתנן : ודרוסת הנץ!

הא לא קשיא, כאן – בעופות, כאן - בגדיים וטלאים.

מכל מקום, לרב חסדא קשיא?

הוא דאמר כי האי תנא, דתניא - בריבי אומר : לא אמרו אין דרוסה, אלא במקום

שאין מצילין. אבל במקום שיש מצילין - יש דרוסה.

ובמקום שאין מצילין אין דרוסה? - והא ההיא תרנגולת דהואי בי רב כהנא, דרהט

חתול בתרה, ועל לאידרונא ואיתחיד דשא באפיה, ומחייה לדשא בסיחופיה, ואשתכח

עלה חמשה קורטי דמא?!

הצלת עצמה נמי - כהצלת אחרים דמי.

ורבנן : זיהרא אית ליה, ולא קלי זיהריה.

איכא דאמרי: הא מני? - בריבי היא, דתניא - בריבי אומר: לא אמרו יש דרוסה, אלא במקום שיש מצילין. אבל במקום שאין מצילין - אין דרוסה.

ובמקום שאין מצילין אין דרוסה? - והא ההיא תרנגולת דהואי בי רב כהנא, דרהט חתול בתרה, ועל לאידרונא ואיתחיד דשא באפיה, ומחייה לדשא בסיחופיה, ואישתכח עליה חמשה קורטי דמא?!

הצלת עצמה נמי - כהצלת אחרים דמיה.

בעא מיניה רב כהנא מרב [נג ע"א]:

יש דרוסה לחתול, או אין דרוסה לחתול?

א"ל: אף לחולדה יש דרוסה.

יש דרוסה לחולדה, או אין דרוסה לחולדה?

א"ל: אף לחתול אין דרוסה.

לחתול ולחולדה - יש להן דרוסה או אין להן דרוסה?

א"ל: לחתול - יש דרוסה, לחולדה - אין דרוסה.

ול"ק:

הא דא"ל: אף לחולדה יש דרוסה – בעופות;

הא דא"ל: אף לחתול אין דרוסה - באימרי רברבי;

הא דא"ל: לחתול יש דרוסה, לחולדה אין דרוסה - בגדיים וטלאים.

בעי רב אשי: שאר עופות טמאין, יש להן דרוסה או אין להן דרוסה?

א"ל רב הלל לרב אשי, כי הוינן בי רב כהנא אמר: שאר עופות טמאין יש להן דרוסה.

והאנן תנן: ודרוסת הנץ בעוף הדק?

דרוסת הנץ – בדכוותיה, ואינך - בדזוטרא מינייהו.

ואיכא דאמרי: דרוסת הנץ - בדרכי מיניה, ואינך – בדכוותיהו.

אמר רב כהנא משמיה דרב שימי בר אשי: אין דרוסה לשועל.

אינני? והא כי אתא רב דימי, אמר: מעשה ודרס שועל רחל במרחץ של בית הינני, ובא מעשה לפני חכמים ואמרו: יש דרוסה?!

אמר רב ספרא: ההיא חתול הוה.

איכא דאמרי:

אמר רב כהנא משמיה דרב שימי בר אשי: יש דרוסה לשועל.

אינני? והא כי אתא רב דימי, אמר: מעשה ודרס שועל רחל במרחץ של בית הינני, ובא מעשה לפני חכמים ואמרו: אין דרוסה?!

אמר רב ספרא: ההוא כלב הוה.

אמר רב יוסף: נקטינן - אין דרוסה לכלב.

אמר אביי - נקטינן:

אין דרוסה אלא ביד. לאפוקי רגל - דלא.

אין דרוסה אלא בצפורן. לאפוקי שן - דלא.

אין דרוסה אלא מדעת. לאפוקי שלא מדעת - דלא.

אין דרוסה אלא מחיים. לאפוקי לאחר מיתה - דלא.

אמרי: השתא שלא מדעת אמרת לא, לאחר מיתה מיבעיא?

לא צריכא, דדריס ופסקוה לידיה. מהו דתימא - בהדי דדריס שדי זיהריה, קמ"ל - בהדי דשליף שדי זיהריה.

אמר רבה בר רב הונא אמר רב: ארי שנכנס לבין השוורים, ונמצא צפורן בגבו של אחד מהן - אין חוששין שמא ארי דרסו.

מאי טעמא?

רוב אריות דורסין, ומיעוטן אין דורסין. וכל הדורס, אין צפרנו נשמטת. וזאת הואיל וצפורן יושבת לו בגבו - אימר: בכותל נתחכך.

אדרבה: רוב שוורים מתחככין, ומיעוטן אין מתחככין. וכל המתחכך, אין צפורן יושבת לו בגבו. וזה הואיל וצפורן יושבת לו בגבו - אימר: ארי דרסו?

איכא למימר הכי, ואיכא למימר הכי. אוקי מילתא אחזקיה. הו"ל ספק דרוסה, ורב לטעמיה, דאמר: אין חוששין לספק דרוסה.

אמר אביי :

לא אמרן - אלא צפורן, אבל מקום צפורן - חוששין ;
וצפורן נמי לא אמרן - אלא לחה, אבל יבשה - עבדה דמשתמטא ;
ולחה נמי לא אמרן - אלא חדא, אבל תרתי ותלת - חיישינן ; והוא דקיימא
בדרא דסיחופיה.

איתמר :

רב אמר : אין חוששין לספק דרוסה ;
ושמואל אמר : חוששין לספק דרוסה.
דכולי עלמא :
ספק על, ספק לא על - אימא : לא על.
ספק כלבא, ספק שונרא, אימא : כלבא.
על, שתיק ואיתוב בינייהו, אימר : שלמא שוי.
קטע רישיה דחד מינייהו, נח מריתחיה.
איהו קא מעואי, ואינהו קמקרקרן, בעותי קא מבעתי [נג ע"ב] אהדדי.
כי פליגי :

דאיהו קא שתיק, ואינהו קמקרקרן.
מר סבר : מעשה קא עביד בהו.
ומר סבר : מחמת בעתותיה הוא דקא עבדן.

אמר אמימר : הלכתא - חוששין לספק דרוסה.
א"ל רב אשי לאמימר : האי דרב, מאי?
א"ל : לא שמיע לי. כלומר : לא סבירא לי.
ואי בעית אימא : הדר ביה רב, לגבי דשמואל.
דההוא שרקפא דספק דרוסות, דאתא לקמיה דרב. שדרינהו לקמיה דשמואל.
חנקינהו ושדנהו בנהרא. ואי ס"ד - לא הדר ביה, לישרינהו!
אלא מאי - הדר ביה? - ליסרינהו!

אלא, אתריה דשמואל הוה.

למה לי למיחנקינהו, לישדינהו הכי בנהרא?

מפרחן וסלקן.

ולשהינהו שנים עשר חודש?

אתי בהו לידי תקלה.

וליזבנינהו לעובדי כוכבים?

אתו לזבנינהו לישראל.

וליחנקינהו ולישדינהו לאשפה?

וליטעמיך: נישדינהו לכלבים? - אלא לפרסומי מלתא דאיסורא.

ההוא בר אווזא דהוה בי רב אשי. על לביני קניא, נפק אתא כי ממסמס קועיה דמא.

אמר רב אשי: לא אמרינן - ספק כלבא ספק שונרא, אימר: כלבא. ה"נ - ספק קניא ספק שונרא, אימר: קניא מחייה.

אמרי בני רבי חייא: דרוסה שאמרו, צריכה בדיקה - כנגד בני מעיים.

אמר רב יוסף הא דבני ר' חייא, כבר פירשה שמואל. דאמר שמואל משום ר' חנינא בן אנטיגנוס: דרוסה שאמרו, צריכה בדיקה - כנגד בני מעיים.

בעי אילפא: יש דרוסה לסימנים, או אין דרוסה לסימנים?

א"ר זירא: הא דבעי אילפא, כבר פירשה רב חנן בר רבא. דאמר רב חנן בר רבא אמר רב: דרוסה שאמרו, צריכה בדיקה כנגד בית החלל כולו, ואפילו בסימנין.

בעי אילפא: סימנין שנדלדלו, בכמה?

אמר רבי זירא: הא דבעי אילפא, כבר פירשה רבה בר בר חנה. דאמר רבה בר בר חנה אמר שמואל: סימנים שנדלדלו – ברובן.

בעי רב אמי: המסמסה – מהו?

א"ר זירא: הא דבעי רב אמי, כבר פירשה רב יהודה. דאמר רב יהודה אמר רב: בדרוסה - עד שיאדים בשר כנגד בני מעיים. נתמסמס הבשר - רואין אותו כאילו אינו. ה"ד נתמסמס?

אמר רב הונא בריה דרב יהושע: כל שהרופא גורדו ומעמידו על בשר חי. אמר רב אשי: כי הוינן בי רב כהנא, אייתו קמן ההיא ריאה, דכי הוו מיתבי לה - יתבה שפיר, וכי הוו מדלו לה - הוה תלחה ונפלה תילחי תילחי. וטריפנא לה מדרב הונא בריה דרב יהושע.

רב נחמן אמר: בקוץ - עד שתינקב לחלל. בדרוסה - משיאדים בשר כנגד בני מעיים. רב זביד מתני הכי: בדרוסה - משיאדים בשר כנגד בני מעיים. בסימנים - עד שיאדימו סימנים עצמם.

אמר רב פפי בעי רב ביבי בר אבבי [נד ע"א]: וושט - נקובתו במשהו. דרוסתו - במשהו. קנה - נקובתו בכאיסר. דרוסתו - בכמה? בתר דבעיא, הדר פשטה: אחד זה ואחד זה - במשהו. מאי טעמא? - זיהריה מקלא קלי ואזיל.

יתיב רב יצחק בר שמואל בר מרתא קמיה דרב נחמן, ויתיב וקאמר: דרוסה שאמרו, צריכה בדיקה כנגד בני מעיים.

ר"נ אמר: האלהים, מורי בה רב - מכפא ועד אטמא. מאי כפא?

אילימא - כפא דידא, היינו כנגד בני מעיים! אלא - מכפא דמוחא עד אטמא.

כי סליק רב חייא בר יוסף, אשכחינהו לרבי יוחנן וריש לקיש דיתבי וקאמרי: דרוסה שאמרו, צריכה בדיקה כנגד בני מעיים. אמר להו: האלהים, מורי בה רב - מכפא ועד אטמא.

א"ל ריש לקיש : מנו רב? ומנו רב - ולא ידענא ליה!

א"ר יוחנן : ולא נהירא ליה, לאותו תלמיד ששימש את רבי רבה ור' חייא? והאלהים, כל אותן שנים ששימש אותו תלמיד בישיבה, אני שמשתי בעמידה. ומאן גבר? - הוא גבר בכולא!

מיד פתח ריש לקיש ואמר : ברם זכור אותו האיש לטוב, שאמרו שמועה מפיו : שמוטה ושחוטה – כשרה, שאי אפשר לשמוטה שתיעשה שחוטה.

ור' יוחנן אומר : יביא ויקיף.

אמר רב נחמן : לא שנו אלא שלא תפס בסימנים, אבל תפס בסימנים ושחט - אפשר לשמוטה שתיעשה שחוטה.

זה הכלל :

לאתויי מאי?

לאתויי - שב שמעתתא.

דבי יוסף רישבא, מחו בגידא נשיא וקטלי.

אתו לקמיה דרבי יהודה בן בתירא, אמר להו : וכי להוסיף על הטרפות יש? - אין לך אלא מה שמנו חכמים!

רב פפא בר אבא רישבא, מחו בכוליא וקטלי.

אתו לקמיה דרבי אבא, אמר להו : וכי להוסיף על הטרפות יש? - אין לך אלא מה שמנו חכמים!

והא קא חזינן דקא מתה?

גמירי : דאי בדרי לה סמא - חייא.

מתני' :

ואלו כשרות בבהמה :

ניקבה הגרגרת או שנסדקה.

עד כמה תחסר? - רשב"ג אומר: עד כאיסר האיטלקי.

נפחתה הגולגולת ולא ניקב קרום של מוח; ניקב הלב ולא לבית חללו; נשברה השדרה ולא נפסק החוט שלה; ניטלה הכבד ונשתייר הימנה כזית; המסס ובית הכוסות שניקבו זה לתוך זה; ניטל הטחול; ניטלו הכליות; ניטל לחי התחתון; ניטלה האם שלה; וחרותה בידי שמים.

הגלודה:

רבי מאיר – מכשיר, וחכמים – פוסלין.

גמ':

אתמר:

רבי יוחנן אמר: "אלו טרפות" – דוקא;

ור' שמעון בן לקיש אמר: "אלו כשרות" – דוקא.

במאי קא מיפלגי?

בדרב מתנא, דאמר רב מתנא: האי בוקא דאטמא דשף מדוכתיה – טרפה.

ר' יוחנן אמר: אלו טרפות – דוקא, תנא טרפות ותנא "זה הכלל" [נד ע"ב], וחזייה לדרב מתנא דאתיא בזה הכלל, מאי טעמא? - דדמיא לנטולי. תנא "אלו טרפות" - הני הוא דטרפה, הא דרב מתנא – כשרה.

ור' שמעון בן לקיש אמר: אלו כשרות – דוקא, תנא טרפות ותנא "זה הכלל", וחזייה לדרב מתנא דלא אתיא בזה הכלל, מ"ט? - לאו לנקובי דמיא, ולא לפסוקי דמיא, ולנטולי נמי לא דמיא. תנא "אלו כשרות" - הני הוא דכשרות, הא דרב מתנא – טרפה.

גופא:

אמר רב מתנא: האי בוקא דאטמא דשף מדוכתיה – טרפה.

ורבא אמר: כשרה. ואי איפסיק ניביה – טרפה.

והלכתא: איפסיק נמי כשרה, עד דמתעכלא אתעכולי.

עד כמה תחסר [וכו'] :

אמר זעירי : אתון דלא מיתחמי לכון שיעורא, שיעוריה בדינרא קורדינאה. והוי כפשיטא זוטרת, ומשתכחא ביני פשיטי דפומבדיתא.

אמר רבי חנא פתוראה : עילא מינאי הוה קאי בר נפחא, ובעא מיני דינרא קורדינאה - לשערי ביה טריפתא. ובעי למיקם מקמיה, ולא שבקני. אמר לי : שב בני שב, אין בעלי אומניות רשאין לעמוד מפני תלמידי חכמים בשעה שעסוקין במלאכתם!

ולא? והתנן : כל בעלי אומניות עומדים מפניהם ושואלין בשלומן, ואומרינן להם : אחינו אנשי מקום פלוני, בואכם בשלום?

אמר רבי יוחנן : מפניהם – עומדין, מפני תלמידי חכמים - אין עומדין.

אמר רבי יוסי בר אבין : בא וראה כמה חביבה מצוה בשעתה, שהרי מפניהם – עומדין, מפני תלמידי חכמים - אין עומדין.

ממאי, דילמא - כדי שלא תהא נמצא מכשילן לעתיד לבא.

אמר רב נחמן :

כסלע - כיתר מכסלע.

כאיסר - כיתר מכאיסר.

אלמא קסבר רב נחמן – "עד" - ולא עד בכלל.

איתיביה רבא לרב נחמן :

חבל היוצא מן המטה, עד חמשה טפחים – טהור.

- מאי לאו, חמשה – כלמטה!

לא, חמשה - כלמעלה.

ת"ש :

מה' ועד עשרה – טמא.

- מאי לאו, עשרה – כלמטה!

לא, עשרה - כלמעלה.

תא שמע:

הדקין שבכלי חרס - הן וקרירותיהן ודופנותיהם, יושבין שלא מסומכין

[נה ע"א] - שיעורן בכדי סיכת קטן, ועד לוג.

- מאי לאו, לוג – כלמטה!

לא, לוג – כלמעלה.

ת"ש:

מלוג עד סאה – ברביעית.

- מאי לאו, סאה – כלמטה!

לא, סאה – כלמעלה.

ת"ש:

מסאה ועד סאתים - בחצי לוג.

- מאי לאו, סאתים – כלמטה!

לא, סאתים – כלמעלה.

והתניא: לוג – כלמטה, סאה – כלמטה, סאתים – כלמטה!!

התם – לחומרא.

דא"ר אבהו א"ר יוחנן: כל שיעורי חכמים – להחמיר, חוץ מכגריס של כתמים – להקל.

דיקא נמי, דקתני עלה דההיא: חמשה – כלמעלה, עשרה – כלמטה.

ניטל הטחול:

אמר רב עזירא משמיה דרבא: לא שנו אלא ניטל, אבל ניקב – טרפה.

מתיב רבי יוסי בר אבין, ואיתימא ר' יוסי בר זבידא:

חותך מעובר שבמעיה - מותר באכילה. מן הטחול ומן הכליות - אסור באכילה.

- הא בהמה גופא, שריא!

הוא הדין דאפילו בהמה נמי אסירא. איידי דתנא רישא - מותר באכילה, תנא נמי סיפא - אסור באכילה.

ואיבעית אימא: ניקב - לחוד, ונחתך - לחוד.

ניטלו הכליות :

אמר רכיש בר פפא משמיה דרב : לקתה בכוליא אחת – טרפה.

אמרי במערבא : והוא דמטאי לקותא [נה ע"ב] למקום חריץ.

והיכא מקום חריץ?

לחיוורא דתותי מתני.

א"ר נחוניא : שאילתינהו לכולהו טרופאי דמערבא, ואמרו לי :

הלכתא - כרכיש בר פפא, ולית הלכתא - כרב עוירא.

(דרב עוירא נמי) לא אמרן - אלא בקולשיה, אבל בסומכיה – טרפה.

ואי אישתייר ביה כעובי דינר זהב – כשרה.

אמרי במערבא : כל הפוסל בריאה - כשר בכוליא. שהרי נקב - פסול בריאה וכשר

בכוליא. וכל שכן היכא דכשר בריאה - כשר בכוליא.

מתקיף לה ר' תנחומא : וכללא הוא? - והרי מוגלא, דכשר בריאה ופסול בכוליא! והרי

מים זכין - דכשרים הכא והכא!

אלא אמר רב אשי : טרפות קא מדמית להדדי? - אין אומרים בטרפות זו דומה לזו.

שהרי חותכה מכאן – ומתה, חותכה מכאן – וחיתה.

ומים זכין כשרים - לא אמרן אלא דצילי, אבל עכירי – טרפה.

וכי צילי נמי, לא אמרן - אלא דלא סריח, אבל סריח – טרפה.

הכוליא שהקטינה :

בדקה - עד כפול, בגסה - עד כענבה בינונית.

ניטל לחי התחתון :

א"ר זירא : לא שנו אלא שיכולה לחיות על ידי לעיטה והמראה, [אבל אינה יכולה

לחיות על ידי לעיטה והמראה - טריפה].

ניטלה האם שלה :

תנא : היא האם, היא טרפחת, והיא שלפוחית.

וחרותה - בידי שמים כשרה :

תנו רבנן :

איזוהי חרותה?

כל שצמקה ריאה שלה.

בידי שמים – כשרה.

בידי אדם – טרפה.

רבי שמעון בן אלעזר אומר : אף בידי כל הבריות.

איבעיא להו : רבי שמעון בן אלעזר - ארישא קאי ולקולא, או אסיפא קאי ולחומרא?

תא שמע : דתניא –

חרותה בידי אדם – טרפה.

רבי שמעון בן אלעזר אומר : אף בידי כל הבריות.

רבה בר בר חנה הוה קאזיל במדברא. אשכח הנהו דיכרי, דצמיק ריאה דידהו. אתא שאיל בי מדרשא.

אמרו ליה :

בקייטא - אייתי משיכלי חיורי ומלינהו מיא קרירי, ואנחינהו מעת לעת. אי הדרן בריין - בידי שמים היא וכשרה, ואי לא – טרפה.

בסיתוא - אייתי משיכלי שיחומי ומלינהו מיא פשורי, ואנחינהו מעת לעת. אי הדרא בריא – כשרה, ואי לא – טרפה.

הגלודה :

תנו רבנן :

הגלודה –

רבי מאיר – מכשיר. וחכמים – פוסלים.

וכבר העיד אלעזר ספרא ויוחנן בן גודגדא על הגלודה – שפסולה.

אמר רבי שמעון בן אלעזר: חזר בו רבי מאיר.

מכלל דלרבי שמעון בן אלעזר - פליג רבי מאיר בגלודה? – והתניא:

אמר רבי שמעון בן אלעזר: לא נחלקו ר"מ וחכמים על הגלודה שפסולה.

וכבר העיד רבי אושעיא בנו של רבי יהודה הבשם לפני רבי עקיבא משום רבי
טרפון - על הגלודה שפסולה.

ואם נשתייר בו כסלע – כשרה?!

אמר רב נחמן בר יצחק: מאי "לא נחלקו" - לא עמד רבי מאיר במחלוקתו.

אמר מר: אם נשתייר בו כסלע – כשרה.

היכא?

אמר רב יהודה אמר שמואל: על פני השדרה כולה.

איבעיא להו: דאריך וקטין - דכי מצרף לה הוי כסלע, או דלמא ברוחב סלע על פני
השדרה כולה?

תא שמע - דפריש רבי נהוראי משמיה דשמואל: ברוחב כסלע על פני כל השדרה כולה.

רבה בר בר חנה אמר: ראשי פרקים.

רבי אלעזר בן אנטיגנוס משום רבי אלעזר ברבי ינאי אמר: מקום טיבורו.

בעי רבי ינאי בר' ישמעאל:

ניטל מקום השדרה, וכולו קיים;

ניטל מקום טיבורו, וכולו קיים;

ניטלו ראשי פרקים, וכולו קיים – מאי?

תיקו.

אמר רב: כל העור כולו מציל בגלודה, חוץ מעור בית הפרסות.

ורבי יוחנן אמר: אפילו עור בית הפרסות - נמי מציל.

בעא מיניה רבי אסי מרבי יוחנן: עור בית הפרסות - מהו שיציל בגלודה?

אמר ליה: מציל.

אמר ליה: למדתנו רבינו - אלו שעורותיהן כבשרן: עור בית הפרסות!!

אמר ליה: אל תקניטני, שבלשון יחיד אני שונה אותה. דתניא:

השוחט את העולה להקטיר כזית מעור של תחת האליה: חוץ למקומו - פסול ואין בו כרת, חוץ לזמנו - פגול וחייבין עליו כרת.

אליעזר בן יהודה איש איבלים אמר משום רבי יעקב, וכן היה רבי שמעון בן יהודה (איש) עיכוס אומר משום רבי שמעון: אחד עור בית הפרסות, ואחד עור הראש של עגל הרך, ואחד עור של תחת האליה; וכל שמנו חכמים גבי טומאה - אלו שעורותיהן כבשרן [נו"ע"א] - להביא עור בית הבושת, חוץ למקומו - פסול ואין בו כרת, חוץ לזמנו - פיגול וחייבים עליו כרת.

מתני':

ואלו טרפות בעוף:

נקובת הוושט; ופסוקת הגרגרת; הכתה חולדה על ראשה - מקום שעושה אותה טרפה; ניקב הקורקבן; ניקבו הדקין;

נפלה לאור ונחמרו בני מעיה: אם ירוקים - פסולים, אם אדומים - כשרים.

דרסה וטרפה בכותל או שריצצתה בהמה - ומפרכסת ושהתה מעת לעת ושחטה - כשרה.

גמ':

רב ושמואל ולוי - דאמרי: מכניס ידו לפניו ובודק. אם מבצבץ ועולה - טרפה, ואם לאו - כשרה.

הניחא למאן דאמר עד דמנקיב קרמא תתאה, אלא למאן דאמר אינקיב עילאה אע"ג דלא אינקב תתאה - ניחוש דלמא עילאה אינקיב תתאה לא אינקיב?

אי איתא דאינקיב עילאה, תתאה אגב רוככיה - מיפקע פקע.

אמר זעירי : אין בדיקה לחולדה, מפני ששיניה דקות.

וכי שיניה דקות - מאי הוי?

אמר רב אושעיא : מפני ששיניה דקות ועקומות.

כי סליק לנהרדעא, שלח להו :

דברים שאמרתי לפניכם - טעות הן בידי.

ברם, כך אמרו משמיה דרבי שמעון בן לקיש : בודקין לחולדה ביד, אבל לא במסמר.

ורבי יוחנן אמר : אף במסמר.

ובפלוגתא דר"י ורבי נחמיה : חד - בדיק בידא, וחד - בדיק במחטא.

מאן דבדיק בידא - אמר ליה למאן דבדיק במחטא : עד מתי אתה מכלה ממונן של ישראל!

אמר ליה מאן דבדיק במחטא - למאן דבדיק בידא : עד מתי אתה מאכיל לישראל נבלות!

נבלות! והא שחוטה היא!

אלא – טרפות, שמא ניקב קרום של מוח.

תסתיים דרבי יהודה - הוא דבדיק בידא. דתניא :

רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי יהודה : בודקין לחולדה ביד, אבל לא במסמר.

נשבר העצם - אע"פ שלא ניקב קרום של מוח.

תסתיים.

הא גופא קשיא : אמרת - בודקין לחולדה ביד אבל לא במסמר - אלמא אית ליה בדיקותא, והדר תני : נשבר העצם אף על פי שלא ניקב קרום של מוח - אלמא לית ליה בדיקותא!!

סיפא אתאן - לעוף של מים, הואיל ואין לו קרום.

אין לו קרום סלקא דעתך?

אלא - הואיל וקרומו רך.

אמר ליה רב נחמן לרב ענן :

מר אמר : שמואל בדיק בידא ומכשר ;

והונא חברין אמר : רב בדיק בידא ומכשר ;

והתני לוי : טרפות שמנו חכמים בבהמה, כנגדן בעוף. יתר עליהן עוף - נשבר

העצם אע"פ שלא ניקב קרום של מוח?!

אמר ליה : ההוא בעוף של מים, הואיל ואין לו קרום.

אין לו קרום ס"ד?

אלא - הואיל וקרומו רך.

ההיא תרגולתא דהואי בי רב חנא. שדרה לקמיה דרב מתנא. נשבר העצם ולא ניקב

קרום של מוח הואי – ואכשרה.

א"ל : והתני לוי - טרפות שמנו חכמים בבהמה כנגדן בעוף, יתר עליהן עוף - נשבר

העצם אע"פ שלא ניקב קרום של מוח?!

אמר ליה : התם בעוף של מים, הואיל ואין לו קרום.

אין לו קרום ס"ד?

אלא אימא : הואיל וקרומו רך.

רב שיזבי - בדיק בשימשא ;

רב יימר - בדיק במיא ;

רב אחא בר יעקב – בדיק [נו ע"ב] בגילא דחיתתא.

אמר רב שיזבי : הני אווזי דידן, כעוף של מים דמיין.

נפלה לאור :

אמר רבי יוחנן משום רבי יוסי בן יהושע: שיעור ירוקתן - כשיעור נקובתן. מה נקובתן – במשהו, אף ירוקתן – במשהו.

בעא מיניה רב יוסף בריה דרבי יהושע בן לוי מריב"ל: הוריקה כבד כנגד בני מעיים - מהו?

אמר ליה: טרפה.

ולא יהא אלא ניטלה?

אמר רבא: כיון שהוריקה כבד כנגד בני מעיים, בידוע שנפלה לאור ונחמרו בני מעיים – וטרפה.

ריב"ל הויא ליה ההיא תרנגולת. שדריה לקמיה דר' אלעזר הקפר בריבי.

א"ל: ירוקין הוו – ואכשרה.

והאנן תנן: ירוקין פסולין?!

לא אמרו ירוקין פסולין - אלא בקורקבן, בלב ובכבד.

תניא נמי הכי: באלו בני מעיים אמרו: בקורקבן, בלב ובכבד.

רבי יצחק בר יוסף הוה ליה ההוא תרנגולתא. שדריה לקמיה דרבי אבהו, וא"ל: אדומין הוו – וטרפה.

והאנן תנן: אדומין כשרים?!

אמר ליה: אדומין שהוריקו וירוקין שהאדימו – טרפה, לא אמרו אדומין כשרים - אלא בלב, בקורקבן ובכבד.

אמר רב שמואל בר חייא אמר רבי מני: אדומין שהוריקו ושלקן וחזרו והאדימו – כשרין.

מאי טעמא?

קוטרא עייל בהו.

אמר רב נחמן בר יצחק אף אנן נאמר: אדומין שלא הוריקו ושלקן והוריקו – טרפה.

מאי טעמא?

איגלאי בהתייהו.

אמר רב אשי: הלכך - לא ליכול אינש אלא בשלקא.

ולא היא, אחזוקי ריעותא - לא מחזקינן.

דרסה וטרפה בכותל:

א"ר אלעזר בן אנטיגנוס משום רבי אלעזר בר' ינאי: אחת זו ואחת זו - צריכה בדיקה.

מתני':

ואלו כשרות בעוף:

ניקבה הגרגרת או שנסדקה;

הכתה חולדה על ראשה - מקום שאינו עושה אותה טרפה;

ניקב הזפק; רבי אומר: אפילו ניטל;

יצאו בני מעיה ולא ניקבו;

נשתברו גפיה;

נשתברו רגליה;

נמרטו כנפיה; רבי יהודה אומר: אם נטלה הנוצה – פסולה.

גמ':

תנו רבנן:

מעשה ברבי סימאי ורבי צדוק שהלכו לעבר שנה בלוד, ושבתו באונו. והורו

בטרפחת כרבי בזפק.

איבעיא להו: הורו - בטרפחת לאיסורא כרבי בזפק להתירא, או דילמא הורו -

בטרפחת להתירא כרבי בזפק, אבל כרבי בזפק לא סבירא להו?

תיקו.

אמר רבה ואיתימא רבי יהושע בן לוי : גגו של זפק - נידון כוושט.

היכא?

אמר רב ביבי בר אביי : כל שנמתח עמו.

יצאו בני מעיה :

אמר רבי שמואל בר רב יצחק :

לא שנו אלא שלא היפך בהן, אבל היפך בהן – טרפה.

דכתיב : (דברים לב, ו) "הוא עשך ויכוננך" - מלמד שברא הקב"ה כונניות באדם, שאם נהפך אחת מהן - אינו יכול לחיות.

תניא - היה רבי מאיר אומר :

"הוא עשך ויכוננך" - כרכא דכולה ביה : ממנו כהניו, ממנו נביאיו, ממנו שריו, ממנו מלכיו, שנאמר : (זכריה י, ד) "ממנו פנה, ממנו יתד וגו'".

ההוא ארמאה דחזייה לההוא גברא דנפל מאיגרא לארעא, פקעיה כרסיה ונפוק מעייניה.

אתייה לבריה ושחטיה קמיה [נז ע"א] - באחוזה עינים.

אינגיד ואיתנח, עול למעייניה, וחייטיה לכרסיה.

נשתברו רגליה :

ההוא צנא דאינקורי דאתיא לקמיה דרבא. בדקיה רבא בצומת הגידין – ואכשריה.

אמר רב יהודה אמר רב :

שמוטת יד בבהמה - כשרה (שמוטת ירך בבהמה טרפה).

שמוטת ירך בעוף – טרפה. שמוטת גף בעוף – טרפה, חיישינן שמא ניקבה הריאה.

ושמואל אמר : תיבדק.

וכן אמר ר' יוחנן : תיבדק.

חזקיה אמר : אין ריאה לעוף.

ור' יוחנן אמר : יש לו, וישנה כעלה של וורד בין אגפים.

מאי - אין ריאה לעוף? אילימא - דלית ליה כלל, והא קא חזינא דאית ליה!!

אלא - דלא מיטריף ביה.

והתני לוי : טרפות שמנו חכמים בבהמה - כנגדן בעוף. יתר עליהן עוף, נשבר העצם -
אע"פ שלא ניקב קרום של מוח!!

אלא - אין לו - לא לינפל ולא ליחמר.

מ"ט?

אמר רב חנה : הואיל ורוב צלעותיה מגינות עליה.

והא מדא"ר יוחנן - יש לו וישנה כעלה של וורד בין אגפיים, מכלל דחזקיה סבר דלית
ליה!

אלא אמרי במערבא משמיה דר' יוסי ברבי חנינא : מדבריו של בריבי ניכר, שאינו בקי
בתרגולין.

אמר רב הונא אמר רב : שמוטת ירך בעוף – כשרה.

א"ל רבה בר רב הונא לרב הונא : והא רבנן דאתו מפומבדיתא אמרו - רב יהודה
משמיה דרב אמר : שמוטת ירך בעוף – טרפה?!

אמר ליה : ברי, נהרא נהרא ופשטיה.

אזל רבי אבא, אשכחיה לרב ירמיה בר אבא דקא בדיק בצומת הגידין.

אמר ליה : למה ליה למר כולי האי, והא רב הונא אמר רב : שמוטת ירך בעוף – כשרה?

אמר ליה : אנא מתניתין ידענא, בהמה שנחתכו רגליה, מן הארכובה ולמטה - כשרה,
מן הארכובה ולמעלה – פסולה. וכן שניטל צומת הגידין. - ואמר רב עלה : וכן בעוף.

אי הכי, קשיא דרב אדרב!

אישתיק.

אמר ליה : דלמא - שני לה בין שמוטה לחתוכה.

א"ל : ואת מפרשת שמעתתיה דרב? - בפירוש אמר רב : שמוטה - כשר', חתוכה –
פסולה. ואל תתמה, שהרי חותכה מכאן – ומתה, חותכה מכאן – וחיתה.

כי סליק ר' אבא, אשכחיה לרבי זירא דיתיב וקאמר :

אמר רב הונא אמר רב: שמוטת ירך בעוף – טרפה.

אמר ליה :

חיי דמר, מיומא דסליק מר להכא, [נז ע"ב] הוה לן פתחון פה קמיה דרב הונא, ושאיילניה ואמר לן: שמוטת ירך בעוף – כשירה.

ואשכחתי נמי לרבי ירמיה בר אבא דיתיב וקא בדיק בצומת הגידין, ואקשי ליה - לא סבר לה מר הא דאמר רב הונא אמר רב שמוטת ירך בעוף כשרה? - א"ל: אנא מתניתין ידענא - בהמה שנחתכו רגליה מן הארכובה ולמטה כשרה, מן הארכובה ולמעלה פסולה, וכן שניטל צומת הגידין, ואמר רב עלה - וכן בעוף. ואמרי ליה: אי הכי קשיא דרב אדרב. אישתיק, ואקשי ליה ודלמא - שני ליה לרב בין שמוטה לחתוכה. ואמר לי: ואת מפרשת שמעתיה דרב? - בפירוש אמר רב: שמוטה – כשרה, חתוכה – פסולה.

ואת מה בידך?

הכי אמר רב חייא בר אשי אמר רב: שמוטת ירך בעוף – טרפה.

וכן אמר ר' יעקב בר אידי א"ר יוחנן: שמוטת ירך בעוף – טרפה.

ואמר ר' יעקב בר אידי :

אילמלי הוה רבי יוחנן באתרא דאורו בה חברוותא להתירא, לא פרכיס.

דאמר רבי חנינא אמר רבי: שמוטת ירך בעוף – כשרה. ותרנגולת היתה לו לרבי חנינא שנשמטה ירך שלה, והביאה לפני רבי - והתירה לו. ומלחה רבי חנינא, והוה מורי בה הלכה לתלמידים: זה התיר לי רבי, זה התיר לי רבי!

ולית הלכתא ככל הני שמעתתא. אלא כי הא –

דשאל רבי יוסי בן נהוראי את ר' יהושע בן לוי: קדירת קנה בכמה?

אמר לו: משנה שלמה שנינו - עד כאיסר האיטלקי.

אמר לו: והלא רחל אחת היתה בשכונתנו, שנקדר קנה שלה, ועשו לה קרומין של קנה וחיתה?

אמר לו: ועל דא את סמיד? - והלא הלכה רווחת בישראל: שמוטת ירך בעוף – טרפה. ותרנגולת היתה לו לרבי שמעון בן חלפתא, שנשמטה ירך שלה, ועשו

לה שפופרת של קנה – וחיתה. אלא מאי אית לך למימר - תוך י"ב חדש הוה.
הכא נמי, תוך י"ב חדש הוה.

אמרו עליו על רבי שמעון בן חלפתא, שעסקן בדברים היה. והיה עושה דבר להוציא מלבן של רבי יהודה, שהיה רבי יהודה אומר: אם ניטלה הנוצה – פסולה. ותרנגולת היתה לו לרבי שמעון בן חלפתא, שניטלה נוצה שלה. והניחה בתנור, וטלה עליה במטלית של טרסיים, וגידלה כנפיים האחרונים יותר מן הראשונים.

ודלמא קסבר רבי יהודה טרפה משבחת?

אם כן, במידי דמיטרפא בה הגדילה, כנפיים האחרונים יותר מן הראשונים!

מאי עסקן בדברים?

א"ר משרשיא:

דכתיב [\(משלי ו, ו\)](#) "לך אל נמלה עצל - ראה דרכיה וחכם, אשר אין לה קצין שוטר ומושל, תכין בקיץ לחמה" – אמר: איזיל איחזי, אי ודאי הוא דלית להו מלכא.

אזל בתקופת תמוז, פרסיה לגלימיה אקינא דשומשמני. נפק אתא חד מינייהו, אתנח ביה סימנא. על אמר להו: נפל טולא. נפקו ואתו. דלייה לגלימיה, נפל שמשא. נפלו עליה וקטליה.

אמר: שמע מינה לית להו מלכא. דאי אית להו, הרמנא דמלכא לא ליבעו!!

א"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי:

ודלמא מלכא הוה בהדייהו. א"נ: הרמנא דמלכא הוה נקיטי. אי נמי: בין מלכא למלכא הוה, דכתיב [\(שופטים יז, ו\)](#) "בימים ההם אין מלך בישראל, איש הישר בעיניו יעשה".

- אלא סמוך אהימנותא דשלמה!

אמר רב הונא: סימן לטרפה - י"ב חדש.

מיתיבי:

סימן לטרפה - כל שאינה יולדת.

רשב"ג אומר : משבחת והולכת - בידוע שהיא כשרה. מתנוונה והולכת - בידוע שהיא טרפה.

רבי אומר : סימן לטרפה - שלשים יום.

אמרו לו : והלא הרבה מתקיימות שתיים שלש שנים?

תנאי היא, דתניא :

ובגלגלת (עד) שיש בה נקב אחד ארוך. אפילו נקבים הרבה - מצטרפים למלא מקדח.

א"ר יוסי בן המשולם : מעשה בענבול, באחד שנפחתה גלגלתו, ועשו לו חידוק של קרויה – וחיה.

אמר לו ר' שמעון בן אלעזר : משם ראיה? - ימות החמה היה, וכיון שעברו עליו ימות הצנה - מיד מת.

אמר רב אחא בר יעקב : הלכה - טרפה יולדת ומשבחת.

אמר אמימר :

הני ביעי דטרפה - [נח ע"א] שיחלא קמא – אסירא. מכאן ואילך, הוה ליה זה וזה גורם – ומותר.

איתיביה רב אשי לאמימר :

ושוין בביצת טריפה – שאסורה, מפני שגדלה באיסור!

התם - בדספנא מארעא.

ולישני ליה - בשיחלא קמא?

אם כן, "גדלה"? – "גמרה" מיבעי ליה.

אלא הא דתנן :

ולד טרפה –

ר' אליעזר אומר : לא יקרב לגבי מזבח;

ור' יהושע אומר : יקרב.

- במאי קא מיפלגי?

בשנטרפה ולבסוף עיברה. ר' אליעזר סבר : זה וזה גורם – אסור; ורבי יהושע סבר : זה וזה גורם – מותר.

אי הכי, אדמיפלגי - לגבוה, ליפלגו – להדיוט?
להודיעך כחו דר' יהושע, דאפילו לגבוה - נמי שרי.
וליפלגו להדיוט, להודיעך כחו דרבי אליעזר, דאפילו להדיוט - נמי אסור?
כח דהיתרא עדיף ליה.
ומודים בביצת טרפה - שאסורה.
- בדספנא מארעא, דחד גורם הוא.

רב אחא סבר לה כרב אחא בר יעקב, ומתני לה לדאמימר – כדאמרן.
רבינא לא סבר לה כדרב אחא בר יעקב, ומתני לה לדאמימר בהאי לישנא:
אמר אמימר: הני ביעי - דספק טרפה, דשיחלא קמא - משהינן להו. אי הדרה
וטענה – שריין, ואי לא – אסירן.
איתיביה רב אשי לאמימר: ומודים בביצת טרפה שאסורה, מפני שגדלה
באיסור?
אמר ליה: התם בדשיחלא קמא.
אם כן, "גדלה"? – "גמרה" מבעי ליה?
תני: "גמרה".
אלא הא דתנן:
ולד טרפה –

ר' אליעזר אומר: לא יקרב לגבי מזבח;
ר' יהושע אומר: יקרב.
- במאי קא מיפלגי?

כשעיברה ולבסוף נטרפה. רבי אליעזר סבר: עובר ירך אמו הוא. ור' יהושע
סבר: עובר לאו ירך אמו הוא.
אי הכי, אדמיפלגי לגבוה, ליפלגו להדיוט?
להודיעך כחו דרבי יהושע.
וליפלגו בהדיוט, להודיעך כחו דרבי אליעזר?
כח דהיתירא עדיף ליה.

ומודים ודאי בביצת טריפה שאסורה.

- בדשיחלא קמא.

מאי טעמא?

גופה היא.

והלכתא :

בזכר - כל שנים עשר חדש.

בנקבה - כל שאינה יולדת.

אמר רב הונא : כל בריה שאין בו עצם - אינו מתקיים י"ב חדש.

אמר רב פפא : שמע מינה מדרב הונא - הא דאמר שמואל : קישות שהתליע באיביה – אסורה [נח ע"ב], הני תמרי דכדא - לבתר תריסר ירחי שתא – שריין.

אמר רב : לית בקא בר יומא, ולית דידבא בת שתא.

אמר ליה רב פפא לאביי : והא אמרי אינשי : שב שני אימרא בקתא מבקא, דאמרה ליה : חזיתיה לבר מחווא דסתא במיא וסליק ואיכרך בסדינין, ואותיבת עליה ומצת מיניה - ולא הודעת לי?

א"ל : וליטעמך - הא דאמרי אינשי : שיתין מני פרזלא תלו ליה לבקא בקורנסיה. - מי איכא? איהו גופיה - כמה הוי? - אלא במני דידהו. הכא נמי - בשני דידהו.

תנן התם :

בהמה בעלת ה' רגלים, או שאין לה אלא שלש - ה"ז מוס.

אמר רב הונא : לא שנו אלא שחסר ויתר - ביד, אבל חסר ויתר – ברגל, טרפה נמי הויא. מאי טעמא? כל יתר - כנטול דמי.

ההיא חיותא דהוה לה תרתני סניא דיבי. אייתוה לרבינא - וטרפה מדרב הונא.

ואי שפכן להדדי – כשרה.

ההיא גובתא דהוה נפקא מבי כסי להובלילא. סבר רב אשי – למיטרפה.

א"ל רב הונא מר בר חייא לרב אשי: כל הני חיויי ברייתא, הכי אית להו!

ההוא גובתא דהוה מעברא מבי כסי לכרסא. סבר מר בר רב אשי – לאכשורה.

אמר ליה רב אושעיא: אטו כולהו בחדא מחיתא מחתינהו? היכא דאתמר – אתמר, היכא דלא אתמר – לא אתמר.

העיד נתן בר שילא רב טבחיא דציפורי לפני רבי - על שני בני מעים היוצאין מן הבהמה כאחד, שהיא טרפה. וכנגדן בעוף – כשרה.

במה דברים אמורים? - שיוצאין בשני מקומות, אבל יוצאין במקום אחד וכלין עד כאצבע – כשרה.

פליגי בה רב אמי ורב אסי: חד אמר - הוא דהדרי וערבי, וחד אמר - אע"ג דלא הדרי וערבי.

בשלמא למאן דאמר הוא דהדרי וערבי - היינו דקתני "עד כאצבע". אלא למאן דאמר אע"ג דלא הדרי וערבי, מאי – עד כאצבע?

עד כאצבע – מלמטה.

ר' יהודה אומר: אם ניטלה הנוצה פסולה:

אמר רבי יוחנן:

ר' יהודה ור' ישמעאל אמרו דבר אחד.

ר' יהודה - הא דאמרן.

ר' ישמעאל, דתנן - רבי ישמעאל אומר: הנוצה מצטרפת.

אמר רבא:

דילמא לא היא.

עד כאן לא קאמר ר' יהודה הכא - אלא לענין טרפה, דליכא מידי דמגין עליה, אבל לענין איפגולי - כרבנן סבירא ליה.

ועד כאן לא קאמר רבי ישמעאל התם - אלא לענין איפגולי, אבל לענין טרפה - אגוני לא מגין.

מתני' :

אחוזת הדם ;

והמעושנת ;

והמצוננת ;

ושאכלה הרדופני ;

ושאכלה צואת תרנגולים ,

או ששתת מים הרעים – כשרה.

אכלה סם המות, או שהכישה נחש - מותרת משום טרפה, ואסורה - משום סכנת נפשות.

גמ' :

אמר שמואל: הלעיטה חלתית – טרפה.

מ"ט?

דמינקבה להו למעינה.

מתיב רב שיזבי :

אחוזת הדם, והמעושנת, ושאכלה הרדופני, ושאכלה צואת תרנגולים, ושתת

מים הרעים, הלעיטה תיעה, חלתית ופלפלין, אכלה סם המות – כשרה.

הכישה נחש, או שנשכה כלב שוטה - מותרת משום טרפה, ואסורה - משום סכנת נפשות.

קשיא - חלתית אחלתית, קשיא - סם המות אסם המות!?

חלתית אחלתית - לא קשיא : כאן – בעלין, כאן – בקרטין.

סם המות אסם המות - לא קשיא : הא - דידה, הא – דאדם.

סם המות דבהמה, היינו הרדופני?

תרי גווני - סם המות.

מאי – תיעה?

אמר רב יהודה: [נט ע"א] עיקרא דמרירתא.

אמר רב יהודה: האי מאן דאכל תלתא תקלי חלתית אליבא ריקנא - מישתלח משכיה.
אמר ר' אבהו: בדידי הוה עובדא, ואכלי חד תקלא חלתיתא, ואי לא דיתבי במיא -
מישתלח משכאי. וקיימתי בעצמי: (קהלת ז, יב) "החכמה תחיה בעליה".

אמר רב יוסף: האי מאן דאכיל שיתסרי ביעי, וארבעי אמגוזי, ושב בוטיתא דפרחי,
ושתי רביעתא דדובשא בתקופת תמוז אליבא ריקנא - מתעקר תליא דליביה.

ההוא בר טביא דאתא לבי ריש גלותא, דהוה מפסק כרען בתרייתא.

בדקיה רב בצומת הגידין – ואכשריה. סבר למיכל מיניה באומצא.

א"ל שמואל: לא חייש מר לניקורי?

א"ל: מאי תקנתא?

נותביה בתנורא, דאיהו בדיק נפשיה.

אותביה, נפל תילחי תילחי.

קרי שמואל עליה דרב: (משלי יב, כא) "לא יאונה לצדיק כל און".

קרי רב עליה דשמואל: (דניאל ד, ו) "כל רז לא אנס לך"!

מתני':

סימני בהמה וחיה - נאמרו מן התורה, וסימני העוף לא נאמרו.

אבל אמרו חכמים: כל עוף הדורס – טמא.

כל שיש לו אצבע יתירה וזפק וקורקבנו נקלף – טהור.

ר' אלעזר בר' צדוק אומר: כל עוף החולק את רגליו – טמא.

ובחגבים:

כל שיש לו ארבע רגלים, וארבע כנפים, וקרצולים, וכנפיו חופין את רובו.

רבי יוסי אומר: ושמו חגב.

ובדגים:

כל שיש לו סנפיר וקשקשת.

רבי יהודה אומר: שני קשקשין, וסנפיר אחד.

ואלו הן קשקשין - הקבועין בו, וסנפירים - הפורח בהן.

גמ':

תנו רבנן:

אלו הן סימני בהמה:

(ויקרא יא, ג) "כל בהמה מפרסת פרסה וגו'": כל בהמה שמעלת גרה, בידוע

שאין לה שיניים למעלה – וטהורה.

וכללל הוא? והרי גמל - דמעלה גרה הוא, ואין לו שיניים למעלה – וטמא?

גמל - ניבי אית ליה.

והרי בן גמל, דניבי נמי לית ליה?

ותו, הרי שפן וארנבת - דמעלת גרה הן, ויש להן שיניים למעלה – וטמאין?

ועוד, שיניים - מי כתיבי באורייתא?

אלא הכי קאמר:

כל בהמה שאין לה שיניים למעלה, בידוע שהיא מעלת גרה ומפרסת פרסה –

וטהורה.

וליבדוק בפרסותיה?

כגון שהיו פרסותיה חתוכות, וכדרב חסדא:

דאמר רב חסדא:

היה מהלך במדבר ומצא בהמה שפרסותיה חתוכות, בודק בפיה. אם אין לה שיניים למעלה - בידוע שהיא טהורה. אם לאו - בידוע שהיא טמאה. ובלבד שיכיר גמל.

גמל - ניבי אית ליה?

אלא, ובלבד שיכיר בן גמל.

לאו אמרת איכא בן גמל, איכא נמי מינא אחרינא דדמי לבן גמל?

לא ס"ד, דתני דבי ר' ישמעאל: (ויקרא יא, ד) "ואת הגמל כי מעלה גרה הוא" - שליט בעולמו יודע שאין לך דבר מעלה גרה וטמא אלא גמל, לפיכך פרט בו הכתוב – "הוא".

ואמר רב חסדא:

היה מהלך בדרך ומצא בהמה שפיה גמוס, בודק בפרסותיה. אם פרסותיה סדוקות - בידוע שהיא טהורה. אם לאו - בידוע שהיא טמאה. ובלבד שיכיר חזיר.

לאו אמרת איכא חזיר, איכא נמי מינא אחרינא דדמיא לחזיר?

לא ס"ד, דתנא דבי ר' ישמעאל: (ויקרא יא, ז) "ואת החזיר כי מפריס פרסה הוא" - שליט בעולמו יודע שאין לך דבר שמפריס פרסה וטמא אלא חזיר, לפיכך פרט בו הכתוב – "הוא".

ואמר רב חסדא:

היה מהלך במדבר ומצא בהמה שפיה גמוס ופרסותיה חתוכות, בודק בבשרה. אם מהלך שתי וערב - בידוע שהיא טהורה. ואם לאו - בידוע שהיא טמאה. ובלבד שיכיר ערוד.

לאו אמרת איכא ערוד, איכא נמי מינא אחרינא דדמיא לערוד?

גמירי – דליכא.

והיכא בודק?

אמר אביי, ואיתימא רב חסדא: בכנפי העוקץ.

סימני חיה:

ת"ר :

אלו הן סימני חיה :

חיה בכלל בהמה היא לסימנין?

אמר רבי זירא : **[נט ע"ב]** להתיר חלבה. והכי קאמר :

אלו הן סימני חיה שחלבה מותר?

כל שיש לה קרנים וטלפים.

רבי דוסא אומר : יש לה קרנים - אי אתה צריך לחזור על טלפים. יש לה טלפים

- צריך אתה לחזור על קרנים.

וקרש, אע"פ שאין לו אלא קרן אחת – מותר.

כללא הוא? - והרי עז, דיש לו קרנים וטלפים - וחלבו אסור?

כרוכות - בעינן.

והרי שור – דכרוכות, וחלבו אסור?

חרוקות – בעינן.

והרי עז – דחרוקות, וחלבו אסור?

מפוצלות – בעינן.

והרי צבי - דאין מפוצלות, וחלבו מותר?

חדורות – בעינן.

הלכך :

היכא דמיפצלא - לא דינא ולא דיינא.

היכא דלא מיפצלא - בעינן כרוכות, חדורות וחרוקות, והוא דמיבלע חירקיייהו.

והיינו ספיקא דעיזא כרכוז.

ההיא עיזא כרכוז דהואי בי ריש גלותא, דעקור מלא צנא דתרבא מינה.

רב אחאי – אסר.

רב שמואל בריה דרבי אבהו - אכל מיניה. קרי אנפשיה : **(משלי יח, כ)** "מפרי פי איש

תשבע בטנו".

שלחו מתם: הלכתא - כוותיה דשמואל בריה דרבי אבהו, והזהרו ברבינו אחאי - שמאיר עיני גולה הוא!

וקרש, אע"פ שאין לו אלא קרן אחת - מותר:

אמר רב יהודה: קרש - טביא דבי עילאי. טגרס - אריא דבי עילאי.

אמר רב כהנא: תשע אמהתא הוי בין אונא לאונא דאריא דבי עילאי.

אמר רב יוסף: שיתסר אמהתא הוי משכיה דטביא דבי עילאי.

אמר ליה קיסר לר' יהושע בן חנניה: אלהיכם כאריה מתיל, דכתיב: (עמוס ג, ח) "אריה שאג מי לא יירא". מאי רבותיה? פרשא קטיל אריא!

אמר ליה: לאו כהאי אריא מתיל, כאריא דבי עילאי מתיל.

אמר ליה: בעינא דמיחזית ליה ניהלי.

אמר ליה: לא מצית חזית ליה.

אמר ליה: איברא, חזינא ליה.

בעא רחמי, אתעקר מדוכתיה. כי הוה מרחיק ארבע מאה פרסי, ניהם חד קלא - אפילו כל מעברתא ושורא דרומי נפל. אדמרחק תלת מאה פרסי, ניהם קלא אחרינא - נתור ככי ושיני דגברי.

ואף הוא נפל מכורסיא לארעא.

א"ל: במטותא מינך - בעי רחמי עליה דלהדר לדוכתיה.

בעא רחמי עליה, ואהדר ליה לאתריה.

אמר ליה קיסר לר' יהושע בן חנניה: בעינא דאיחזי לאלהיכו.

א"ל: לא מצית חזית ליה.

א"ל: איברא, [ס ע"א] חזינא ליה.

אזל אוקמיה להדי יומא בתקופת תמוז. א"ל: איסתכל ביה.

א"ל: לא מצינא.

א"ל: יומא דחד משמשי דקיימי קמי דקודשא בריך הוא - אמרת לא מצינא לאיסתכלא ביה, שכינה לא כל שכן!

אמר ליה קיסר לרבי יהושע בן חנניה: בעינא דאיצבית ליה נהמא לאלהיכו.

אמר ליה: לא מצית.

אמאי?

נפיש חילוותיה.

א"ל: איברא.

אמר ליה: פוק צבית לגידא דרביתא, דרוחא עלמא.

טרח שיתא ירחי קייטא, אתא זיקא כנשיה לימא. טרח שיתא ירחי דסיתוא, אתא מיטרא טבעיה בימא.

א"ל: מאי האי?

אמר ליה: הני כנושאי זלוחאי, דאתו קמיה.

א"ל: אי הכי, לא מצינא.

א"ל בת קיסר לר' יהושע בן חנניה: אלהיכון נגרא הוא, דכתיב: [\(תהלים קד, ג\)](#) "המקרה במים עליותיו". אימא ליה, דנעביד לי חדא מסתוריתא.

אמר: לחיי. בעא רחמי עלה ואינגעה. אותבה בשוקא דרומי, ויהבי לה מסתוריתא, דהוו נהיגי דכל דמנגע ברומי - יהבו ליה מסתוריתא ויתיב בשוקא וסתר דוללי, כי היכי דליחזו אינשי וליבעי רחמי עליה.

יומא חד הוה קא חליף התם. הות יתבא וסתר דוללי בשוקא דרומאי. אמר לה: שפירתא מסתוריתא דיהב לך אלהי?

אמרה ליה: אימא ליה לאלהיך, לשקול מאי דיהב לי.

אמר לה: אלהא דידן, מיהב - יהיב, משקל - לא שקיל.

אמר רב יהודה: שור - כרסתן ופרסתן, רב רישיה ורב גנובתיה. וחילופא בחמרא.

למאי נפקא מינה?

למקח וממכר.

ואמר רב יהודה: שור שהקריב אדם הראשון - קרן אחת היתה לו במצחו, שנאמר: (תהלים סט, לב) "ותיטב לה' משור פר, מקרין מפריס".

"מקרין" - תרתי משמע?

אמר רב נחמן: "מקרין" - כתיב.

ואמר רב יהודה: שור שהקריב אדם הראשון - קרניו קודמות לפרסותיו, שנאמר: "ותיטב לה' משור פר, מקרין מפריס" - מקרין ברישא, והדר מפריס.

מסייע ליה לר' יהושע בן לוי, דאמר ריב"ל: כל מעשה בראשית - בקומתן נבראו, בדעתן נבראו, בצביונם נבראו, שנאמר (בראשית ב, א) "ויכולו השמים והארץ וכל צבאם": אל תקרי "צבאם" - אלא צביונם.

דרש רבי חנינא בר פפא:

(תהלים קד, לא) "יהי כבוד ה' לעולם, ישמח ה' במעשיו" - פסוק זה שר העולם אמרו.

בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא "למינהו" באילנות (בראשית א, יא), נשאו דשאים קל וחומר בעצמן: אם רצונו של הקדוש ברוך הוא בערבוביא, למה אמר "למינהו" באילנות?

ועוד קל וחומר: ומה אילנות - שאין דרכן לצאת בערבוביא, אמר הקדוש ברוך הוא "למינהו", אנו - על אחת כמה וכמה!

מיד כל אחד ואחד יצא למינו.

פתח שר העולם ואמר: "יהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו".

בעי רבינא:

הרכיב שני דשאים זה על גב זה [ס"ע"ב] - לרבי חנינא בר פפא, מהו?

כיון דלא כתב בהו "למינהו" – לא מיחייב? או דילמא: כיון דהסכים אידיהו

– כמאן דכתיב בהו "למינהו" דמיא?

תיקו.

רבי שמעון בן פזי רמי :

כתיב: (בראשית א, טז) "ויעש אלהים את שני המאורות הגדולים", וכתיב: "את המאור הגדול ואת המאור הקטן"?

- אמרה ירח לפני הקב"ה: רבש"ע, אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד? אמר לה: לכי ומעטי את עצמך.

אמרה לפניו: רבש"ע, הואיל ואמרתי לפניך דבר הגון, אמעית את עצמי? אמר לה: לכי ומשול ביום ובלילה.

אמרה ליה: מאי רבותיה, דשרגא בטיהרא - מאי אהני? אמר לה: זיל לימנו בך ישראל ימים ושנים.

אמרה ליה: יומא נמי, אי אפשר דלא מנו ביה תקופותא, דכתיב: (בראשית א, יד) "והיו לאותות ולמועדים ולימים ושנים".

זיל ליקרו צדיקי בשמיד - (עמוס ז, ב) "יעקב הקטן", שמואל הקטן, (שמואל א יז, יד) "דוד הקטן".

חזייה דלא קא מיתבא דעתה. אמר הקב"ה: הביאו כפרה עלי, שמיעטתי את הירח.

והיינו דאמר ר"ש בן לקיש: מה נשתנה שער של ראש חדש שנאמר בו: (במדבר כח, טו) "לה"?! - אמר הקב"ה: שער זה יהא כפרה על שמיעטתי את הירח!

רב אסי רמי :

כתיב: (בראשית א, יב) "ותוצא הארץ דשא" - בתלת בשבתא, וכתיב: (בראשית ב, ה) "וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ" - במעלי שבתא?

- מלמד שיצאו דשאים ועמדו על פתח קרקע, עד שבא אדם הראשון ובקש עליהם רחמים וירדו גשמים וצמחו.

ללמדך: שהקב"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים.

רב נחמן בר פפא, הויא ליה ההיא גינתא. שדי ביה ביזרני, ולא צמח. בעא רחמי - אתא מיטרא וצמח.

אמר: היינו דרב אסי.

אמר רב חנן בר רבא :

(דברים יד, ז) "השסועה" - בריה בפני עצמה היא, שיש לה שני גבין ושני שדראות.

וכי משה רבינו קניגי היה, או בליסטרי היה? - מכאן תשובה לאומר אין תורה מן השמים.

א"ל רב חסדא לרב תחליפא בר אבינא: זיל כתוב "קניגי" ו"בליסטרי" - באגדתך, ופרשה.

(יהושע יג, ג) "(ואת) חמשת סרני פלשתים: העזתי, והאשדודי, האשקלוני, הגתי, והעקרוני, והעוים" - אמר חמשה וחשיב שיתא?
אמר ר' יונתן: ארונקי שלהן - חמשה.
א"ל רב חסדא לר' תחליפא בר אבינא: כתוב "ארונקי" - באגדתך, ופרשה.

ופליגא דרב, דאמר רב: עוים - מתימן באו.
תניא נמי הכי:

עוים מתימן באו. ולמה נקרא שמן עוים? - שעיותו את מקומן.

ד"א: עוים - שאיוו לאלהות הרבה.

ד"א: עוים - שכל הרואה אותם אוחזתו עוית.

א"ר יוסף: ואית להו שיתסרי דרי שיני, לכל חד וחד.

אמר ר"ש בן לקיש: הרבה מקראות שראויין לשרוף, והן הן גופי תורה:

(דברים ב, כג) "והעוים היושבים בחצרים עד עזה" - מאי נפקא לן מינה?

מדאשבעיה אבימלך לאברהם: (בראשית כא, כג) "אם תשקור לי ולניני ולנכדי" - אמר הקב"ה: ליתו כפתורים ליפקו מעוים - דהיינו פלשתים, וליתו ישראל ליפקו מכפתורים.

כיוצא בדבר אתה אומר:

(במדבר כא, כו) "כי חשבון עיר סיחון מלך האמורי היא והוא נלחם במלך מואב וגו' " - מאי נפקא מינה?

דאמר להו הקב"ה לישראל: (דברים ב, ט) "אל תצר את מואב" - אמר הקב"ה: ליתי סיחון ליפוק ממואב, וליתו ישראל וליפקו מסיחון. והיינו דאמר רב פפא: עמון ומואב טיהרו בסיחון.

(דברים ג, ט) "צידונים יקראו לחרמון שריון" – תנא: שניר ושריון - מהרי ארץ ישראל. מלמד: שכל אחד ואחד מאומות העולם הלך ובנה לו כרך גדול לעצמו, והעלה לו על שם הרי ארץ ישראל. ללמדך: שאפילו הרי ארץ ישראל, חביבין על האומות העולם.

כיוצא בו:

(בראשית מז, כא) "ואת העם העביר אותו לערים" - מאי נפקא מינה? דלא ליקרו לאחיו – גלוותא.

סימני העוף לא נאמרו:

ולא? – והתניא:

(ויקרא יא, יג) "נשר" [סא ע"א]

מה נשר מיוחד - שאין לו אצבע יתרה, וזפק, ואין קורקבנו נקלף, ודורס ואוכל – טמא, אף כל כיוצא בו – טמא.

תורין - שיש להן אצבע יתרה, וזפק, וקורקבן נקלף, ואין דורסין ואוכלין – טהורין, אף כל כיוצא בהן – טהורין!

אמר אביי: לא נאמר פירושן מדברי תורה, אלא מדברי סופרים.

תני רבי חייא: עוף הבא בסימן אחד – טהור, לפי שאין דומה לנשר. נשר - דלית ליה כלל - הוא דלא תיכול, הא איכא דאית ליה חד – תיכול.

ולילף מתורין? - מה תורין דאיכא כולהו ארבעה, אף ה"נ - עד דאיכא כולהו ארבעה? אם כן, שאר עופות טמאין דכתב רחמנא, למה לי?

ונילף מינייהו? - מה התם תלתא - ולא אכלינן, אף כל תלתא - ולא ניכול, וכל שכן תרי וחד?

אם כן, עורב דכתב רחמנא - למה לי! השתא, דאית ליה תלתא - לא אכלינן, דאית ליה תרי - מיבעיא?! [סא ע"ב]

ולילף מעורב: מה התם - תרי לא, אף כל תרי לא?

א"כ, פרס ועזניה דכתב רחמנא - למה לי! השתא, דאית ליה תרי - לא אכלינן, דאית ליה חד מיבעיא?!

וניגמר מפרס ועזניה?

א"כ, נשר דכתב רחמנא למה לי! השתא דאית ליה חד - לא אכלינן, דלית ליה כלל מיבעיא?!

אלא: נשר דלית ליה כלל - הוא דלא תיכול, הא דאית ליה חד אכול.

ואלא, טעמא דכתב רחמנא נשר, הא לאו הכי - הוה אמינא לילף מפרס ועזניה? הוה ליה פרס ועזניה - שני כתובין הבאין כאחד, ושני כתובין הבאין כאחד אין מלמדין? גמירי, דאיכא בהאי - ליכא בהאי, ודאיכא בהאי - ליכא בהאי.

מכדי, עשרים וארבעה עופות טמאים הוו, אי אפשר דחד דאיכא בהנך ליכא בהני, והוו להו שני כתובים הבאים כאחד? גמירי:

עשרים וארבעה עופות טמאים הוו, וארבעה סימנן - תלתא הדרי בכולהו.

עשרים מהם - שלשה שלשה, ותרי בעורב, חד בפרס וחד בעזניה, דאיתיה בהא - ליתיה בהא.

מהו דתימא - לילף מיניה? כתב רחמנא - נשר, נשר דלית ליה כלל - הוא דלא תיכול, הא איכא דאית ליה חד - אכול.

אלא תורין דכתב רחמנא - למה לי?

אמר רב עוקבא בר חמא: לקרבן.

אמר רב נחמן : [סב ע"א]

היה בקי בהן ובשמותיהן - עוף הבא בסימן אחד טהור.

לא היה בקי בהן ובשמותיהן - בסימן אחד טמא, בשני סימנים טהור. והוא שיכיר עורב.

עורב - ותו לא? והתניא :

"עורב" - זה עורב.

"למינו" - ר' אליעזר אומר : להביא את הזרזיר.

אמרו לו ר' אליעזר : והלא אנשי כפר תמרתא שביהודה היו אוכלים אותן, מפני שיש להן זפק?

אמר להם : אף הן עתידין ליתן את הדין.

דבר אחר : "למינהו" - להביא סנונית לבנה - דברי ר"א.

אמרו לו : והלא אנשי גליל העליון אוכלים אותן, מפני שקרקבנו נקלף?

אמר להם : אף הן עתידין ליתן את הדין?

אלא : עורב - וכל מין עורב.

אמר אמימר : הלכתא - עוף הבא בסימן אחד טהור, והוא דלא דריס.

א"ל רב אשי לאמימר : הא דרב נחמן – מאי?

א"ל : לא שמיע לי, כלומר - לא סבירא לי. מאי איכא - משום פרס ועזניה? - ליתנהו בישוב.

אמר רב יהודה : עוף המסרט - כשר לטהרת מצורע, וזו היא סנונית לבנה שנחלקו בה ר' אליעזר וחכמים.

אמר אמימר : בחיורא כרסה - כולי עלמא לא פליגי דשריא. כי פליגי - בדירוקא כרסה. ר"א – אסר, ורבנן – שרו. והלכתא כר"א.

מר זוטרא מתני הכי : בדירוקא כרסה - כולי עלמא לא פליגי דאסיר. כי פליגי - בדחיורא כרסה. ר"א – אסר, ורבנן – שרו. והלכתא כרבנן דשרו.

בשלמא למ"ד בחיורא כרסה פליגי - היינו דקתני זו היא סנונית לבנה, אלא למ"ד בדירוקא פליגי, מאי - זו היא סנונית לבנה?
לאפוקי דבתי, דאוכמתי.

אמר רחבה אמר רבי יהודה: תסיל - פסול משום תורין, וכשר משום בני יונה. דאציפי ותורין של רחבה - כשרין משום תורין, ופסולין משום בני יונה.
מתיב רב דניאל בר רב קטינא:

כל העופות [סב ע"ב] פוסלין מי חטאת, חוץ מן היונה - מפני שמוצצת.

ואם איתא, ליתני: חוץ מיונה ותסיל?

א"ר זירא: זה - מוצץ ומקיא, וזה - מוצץ ואינו מקיא.

אמר רב יהודה: הני כופשני צוצייני - כשרים לגבי מזבח, והן תורין של רחבה.
מיתיבי:

(במדבר יט, ו) "אזוב" - ולא אזוב יון, ולא אזוב כוחלי, ולא אזוב רומי, ולא מדברי, ולא כל אזוב שיש לו שם לווי?

אמר אביי: כל שנשתנה שמו קודם מתן תורה והקפידה תורה עליו, יש לו שם לווי - פסול. והני, לא נשתנו שמן קודם מתן תורה.

רבא אמר: הני כופשני צוצייני, באתרייהו - סתמא קרי להו.

אמר רב יהודה: הני כרזי, דבי חילפי - שרו, ודבי כרבי - אסירי.

אמר רבינא: ומלקינן עליהו משום שרץ העוף.

ואמר רב יהודה: צרדא - שרי; ברדא - אסיר. וסימניך: בר מיניה.

מרדא - ספקא.

אמר רב אסי: שמונה ספיקות הן: חובא; חוגא; סוגא; והרנוגא; תושלמי; ומרדא;
כוחילנא; ובר נפחא.

מאי ספיקייהו?

עופות טהורים - קורקבנן נקלף, וטמאין אין קורקבנן נקלף. והני - קורקבנן נקלף בסכינא.

והא, ההיא בר אווזא דהוה בי מר שמואל, דלא הוה קא מקלף קורקבניה, ואותביה בשימשא וכיון דרפי איקליף?

התם - כי רפי איקליף בידא. הכא - אע"ג דרפי, לא מקליף אלא בסכינא.

אמר אביי: תרנגולא דאגמא - חד משמונה ספיקות הוא, והיינו - "מרדו".

אמר רב פפא: תרנגולא דאגמא - אסירא. תרנגולתא דאגמא - שריא. וסימניך: "עמוני" - ולא עמונית.

דרש מרימר: תרנגולתא דאגמא - אסירא, חזיוה דדרסה ואכלה. והיינו - "גירותא".

אמר רב: שבור אנדרפטא - שרי. פירוז אנדרפטא - אסור, וסימניך: פירוז רשיעא.

אמר רב הונא: בוניא - שרי. פרוא - אסיר, וסימניך: פרואה אמגושא.

אמר רב פפא: מרדו זגיד ואכיל - שרי. סגיד ואכיל - אסור, וסימניך: (שמות לד, יד) "לא תשתחוה לאל אחר".

אמר שמואל: שתיא חמרא - אסירא, וסימניך: שתויי יין - פסולין לעבודה.

ואמר שמואל: מזגא חמרא - אסירא. [סג ע"א] בת מזגא חמרא - שריא, וסימניך: יפה כח הבן מכח האב.

אמר רב יהודה:

שקיטנא אריכי שקי וסומקי - שריא, וסימניך: מורזמא.

גוצי וסומקי - אסירי, וסימניך: ננוס - פסול.

אריכי שקי וירוקי – אסירי, וסימניך: ירוקין – פסולין.

אמר רב יהודה: שלך - זה השולה דגים מן הים. דוכיפת - שהודו כפות.
תניא נמי הכי: דוכיפת - שהודו כפות, וזהו שהביא שמיר לבית המקדש.
ר' יוחנן, כי הוה חזי שלך, אמר: (תהלים לו, ז) "משפטך תהום רבה"; כי הוה חזי
נמלה, אמר: (תהלים לו, ז) "צדקתך כהררי אל".

אמר אמימר:

לקני ובטני – שריין.
שקנאי ובטנאי: מקום שנהגו לאכול – אוכלין, מקום שנהגו שלא לאכול - אין
אוכלין.
אטו במנהגא תליא מילתא?
אין, ולא קשיא: הא - באתרא דשכיחי פרס ועזניה, הא - באתרא דלא שכיחי פרס
ועזניה.

אמר אביי: קואי וקקואי – אסירי, קקואתא – שריא.
במערבא מלקו עילוה, וקרו לה – תחוותא.

ת"ר:

(ויקרא יא, יח) "תנשמת" - באות שבעופות. אתה אומר באות שבעופות, או
אינו אלא באות שבשרצים?
אמרת: צא ולמד מיי"ג מדות שהתורה נדרשת בהן, דבר הלמד מענינו. במה
הכתוב מדבר? – בעופות, אף כאן – בעופות.
תניא נמי גבי שרצים כה"ג:

(ויקרא יא, ל) "תנשמת" - באות שבשרצים. אתה אומר באות שבשרצים, או
אינו אלא באות שבעופות?
אמרת: צא ולמד מיי"ג מדות שהתורה נדרשת בהן, דבר הלמד מענינו. במה
הכתוב מדבר? – בשרצים, אף כאן – בשרצים.

אמר אביי: באות שבעופות – קיפוף. באות שבשרצים – קורפדאי.

אמר רב יהודה: קאת - זו הקוק. רחס - זו שרקרק.

א"ר יוחנן: למה נקרא שמו רחס? - כיון שבא רחס, באו רחמים לעולם.

אמר רב ביבי בר אביי: והוא דיתיב אמדי, ועביד שרקרק. וגמירי, דאי יתיב אארעא ושריק - אתא משיחא, שנאמר: (זכריה ז, ח) "אשרקה להם ואקבצם".

א"ל רב אדא בר שימי למר בר רב אידאי: והא ההוא דיתיב בי כרבא ושרק, ואתא גלל אפסקיה למוחיה?

א"ל: ההוא בידא הוה.

ת"ר:

"עורב" - זה עורב.

"את כל העורב" - להביא עורב העמקי.

"למינו" - להביא עורב הבא בראשי יונים.

אמר מר: עורב - זה עורב. אטו קמן קאי?

אלא אימא: עורב - זה עורב אוכמא. וכן הוא אומר: (שיר השירים ה, יא) "קווצותיו תלתלים, שחורות כעורב".

העמקי – חיוורא. וכן הוא אומר: (ויקרא יג, כה) "ומראהו עמוק מן העור" - כמראה חמה העמוקה מן הצל.

ועורב הבא בראשי יונים - אמר רב פפא: לא תימא - דאתי בריש יוני, אלא - דדמי רישיה לדיונה.

ת"ר:

"הנץ" - זה הנץ.

"למינהו" - להביא את בר חיריא.

מאי - בר חיריא?

אמר אביי: שוריקא.

אמר רב יהודה :

החסידה - זו דיה לבנה. למה נקרא שמה חסידה? - שעושה חסידות עם חברותיה.

האנפה - זו דיה רגזנית. למה נקרא שמה אנפה? - (שמנאפת) [שמאנפת] עם חברותיה.

אמר רב חנן בר רב חסדא אמר רב חסדא, אמר רב חנן בריה דרבא אמר רב :

עשרים וארבעה עופות טמאין הן.

א"ל רב חנן בר רב חסדא לרב חסדא :

דהיכא?

אי דויקרא - עשרים הוו. אי דמשנה תורה - עשרים וחד הוו!!

וכי תימא : דאה דכתיבא בויקרא, ולא כתיבא במשנה תורה, שדייה עלייהו, אכתי - עשרין ותרין הוו!

אמר ליה : הכי אמר אבוה דאמך, משמיה דרב : (ויקרא יא, יד) - "למינה", "למינה", "למינו", (דברים יד, טו) "למינהו" - הרי כאן ארבע.

אי הכי - עשרין ושית הוו?

אמר אביי : דאה וראה - אחת היא. דאי סלקא דעתך תרתי אינון, [סג ע"ב] מכדי משנה תורה לאוסופי הוא דאתא, מאי שנא הכא דכתיב דאה ומ"ש הכא דכתיב ראה ולא כתיב דאה? - אלא ש"מ : מין ראה ודאה - אחת היא.

ואכתי, כ"ה הוו?

אמר אביי : כשם שראה ודאה - אחת היא, כך איה ודיה - אחת היא. דאי ס"ד תרתי אינון, מכדי משנה תורה לאוסופי הוא דאתא, מאי שנא הכא דכתיב "למינה" אאיה, ומ"ש התם דכתיב "למינה" אדיה? - אלא ש"מ : איה ודיה - אחת היא.

וכי מאחר שאיה ודיה אחת היא, למה ליה למיכתב איה ודיה?

כדתניא : רבי אומר : אקרא אני איה, דיה למה נאמרה? - כדי שלא תתן פתחון פה לבעל דין לחלוק, שלא תהא אתה קורא איה, והוא קורא דיה, אתה קורא דיה, והוא קורא איה, לכך כתב במשנה תורה (דברים יד, יג) "והראה ואת האיה והדיה למינה".

מיתיבי :

למה נשנו? בבהמה - מפני השסועה, ובעופות - מפני הראה.
- מאי לאו, מדבהמה דהתם – לאוסופי, עופות - נמי לאוסופי?
לא, התם – לאוסופי, הכא – לפרושי.

ופליגא דרבי אבהו,

דא"ר אבהו : ראה - זו איה, ולמה נקרא שמה ראה? - שרואה ביותר. וכן הוא
אומר : (איוב כח, ז) "נתיב לא ידעו עיט, ולא שזפתו עין איה".

תנא : עומדת בבבל, ורואה נבלה בארץ ישראל.

מדראה - היינו איה, מכלל דדאה לאו היינו ראה. מכדי משנה תורה לאוסופי
הוא דאתא, מאי שנא הכא דכתיב דאה ומאי שנא התם דלא כתיב דאה? - אלא
לאו ש"מ דאה וראה ואיה - אחת היא.

ומדראה היינו איה, מכלל דדיה לאו היינו איה. מאי שנא התם דכתיב למינהו
אאיה, ומ"ש הכא דלא כתיב למינהו אאיה אלא אדיה?

- אלא ש"מ דאה וראה דיה ואיה - אחת היא.

תניא, איסי בן יהודה אומר : מאה עופות טמאין יש במזרח, וכולן - מין איה הן.

תני אבימי בריה דר' אבהו : ז' מאות מיני דגים הן, וח' מאות מיני חגבים, ולעופות אין
מספר.

עופות - כ"ד הוו!!

אלא - ולעופות טהורים אין מספר.

תניא, רבי אומר :

גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שבהמה טמאה מרובה מן הטהורות -
לפיכך מנה הכתוב בטהורה.

גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שעופות טהורין מרובין על הטמאין,
לפיכך מנה הכתוב בטמאין.

מאי קמ"ל?

כדרב הונא אמר רב, ואמרי לה אמר רב הונא אמר רב משום ר' מאיר: לעולם ישנה אדם לתלמידו דרך קצרה.

א"ר יצחק: עוף טהור נאכל במסורת. נאמן הצייד לומר - עוף זה טהור מסר לי רבי.

א"ר יוחנן: והוא שבקי

- בהן ובשמותיהן.

בעי ר' זירא: רבו חכם, או רבו צייד?

ת"ש:

דא"ר יוחנן - והוא שבקי בהן ובשמותיהן.

- אי אמרת בשלמא רבו צייד - שפיר. אלא אי אמרת רבו חכם, בשלמא שמיהו

- גמיר להו, אלא אינהו - מי ידע להו?

אלא לאו - ש"מ רבו צייד, ש"מ.

ת"ר:

לוקחין ביצים מן העובדי כוכבים בכל מקום, ואין חוששין - לא משום נבלות ולא משום טרפות.

ודילמא דעוף טמא נינהו?

אמר אבוה דשמואל: באומר - של עוף פלוני טהור.

ולימא - של עוף טהור?

אי הכי, אית ליה לאישתמוטי.

ולבדוק בסימנין? דתניא:

כסימני ביצים כך סמני דגים.

- סימני דגים ס"ד? סנפיר וקשקשת - אמר רחמנא!

אלא אימא: כך סימני [סד ע"א] עוברי דגים.

ותניא גבי ביצים:

אלו הן סימני ביצים: כל שכודרת ועגולגולת, ראשה אחד כד וראשה אחד חד - טהורה.

ב' ראשיה כדין, או ב' ראשיה חדין – טמאין.

חלבון מבחוץ וחלמון מבפנים – טהורה.

חלמון מבחוץ וחלבון מבפנים – טמאה.

חלמון וחלבון מעורבין זה בזה, בידוע שהיא ביצת השרץ?

לא צריכא, דחתוכות.

וליבדוק בחלמון וחלבון?

בטרופות בקערה.

וכה"ג - מי זבנינן מינייהו? והא תניא: אין מוכרין ביצת טרפה לעובד כוכבים, אלא

א"כ טרופה בקערה. לפיכך - אין לוקחין מהם ביצים טרופות בקערה?

אלא - אמר ר' זירא:

סימנין לאו דאורייתא.

דאי לא תימא הכי, הא דאמר רב אסי: שמנה ספיקות הן - ליבדוק בביצים

דידהו?

- אלא, ש"מ סימנין לאו דאורייתא.

אלא למאי הלכתא קתני לה?

הכי קאמר:

ב' ראשיה כדין, או ב' ראשיה חדין, או חלמון מבחוץ וחלבון מבפנים - ודאי

טמאה.

רישיה חד חד רישיה חד כד, וחלבון מבחוץ וחלמון מבפנים, ואמר לך של עוף

פלוגי וטהור הוא - סמוך עליהם.

בסתמא - לא תסמוך עליהם. דאיכא דעורבא, דדמי לדיונה.

אמר מר: חלבון וחלמון מעורבין זה בזה, בידוע שהיא ביצת השרץ.

למאי הלכתא?

אמר רב עוקבא בר חמא: לומר שאם ריקמה וניקבה (בכעדשה מטמא) [מטמאה

בכעדשה].

מתקיף לה רבינא: ודלמא דנחש היא?

אלא אמר רבא: שאם ריקמה ואכלה, לוקה עליה - משום שרץ השורץ על הארץ.
אי הכי, מאי איריא דטמאה, אפילו דטהורה נמי? – דתניא: (ויקרא יא, מא) "כל
השרץ השורץ על הארץ [סד ע"ב] - לרבות אפרוחים שלא נפתחו עיניהם?
מדרבנן, וקרא - אסמכתא בעלמא.

תנו רבנן:

גיעולי ביצים – מותרות.

ביצים מוזרות - נפש יפה תאכלם.

נמצא עליה קורט דם, זורק את הדם ואוכל את השאר.

אמר רבי ירמיה: והוא שנמצא על קשר שלה.

תני דוסתאי אבוה דר' אפטוריקי: לא שנו אלא שנמצא על חלבון שלה, אבל נמצא על
חלמון שלה - אפי' ביצה אסורה. מאי טעמא? - דשדא תכלא בכולה.

א"ל רב גביהה מבי כתיל לרב אשי: איפכא תני תנא קמיה דאביי, ואביי הוא דתרצה
ניהליה הכי.

אמר חזקיה: מניין לביצת טמאה שהיא אסורה מן התורה? – שנאמר: (ויקרא יא,
טז) "ואת בת היענה" - וכי בת יש לה ליענה? - אלא איזו - זו ביצה טמאה.

ודלמא היינו שמייהו?

לא סלקא דעתך, דכתיב: (איכה ד, ג) "בת עמי לאכזר, כיענים במדבר".

ולא? - והא כתיב: (מיכה א, ח) "אעשה מספד כתנים, ואבל כבנות יענה"!!

כיענה זו, שמתאבלת על בניה.

והא כתיב: (ישעיהו יג, כא) "ושכנו שם בנות יענה"?

כיענה זו, ששוכנת עם בניה.

והכתיב: (ישעיהו מג, כ) "תכבדני חית השדה, תנים ובנות יענה", ואי סלקא דעתך
ביצה - ביצה בת מימר שירה היא!!

אלא - כתיב "היענה" וכתיב "בת היענה", ושאני הכא - דפסק ספרא לשתי תיבות.

ומדפסיק להו ספרא [סה ע"א] בתרתי תיבות - ש"מ תרי שמות נינהו? - אלא מעתה,
(בראשית יד, ד) "את כדר לעומר" - דפסק להו ספרא בתרי, הכי נמי דתרתי שמי נינהו?

אמרי: התם - בשתי תיבות פסיק להו, בשני שיטין לא פסיק להו. אבל הכא - אפי' בשני שיטין נמי פסיק להו.

אבל אמרו חכמים: כל עוף [וכו']:

תניא:

רבן גמליאל אומר: דורס ואוכל - בידוע שהוא טמא. יש לו אצבע יתירה וזפק וקרקבנו נקלף - בידוע שהוא טהור.

ר"א בר' צדוק אומר: מותחין לו חוט של משיחה, אם חולק את רגליו שתיים לכאן ושתיים לכאן – טמא, שלש לכאן ואחת לכאן – טהור.

ר"ש בן אלעזר אומר: כל עוף הקולט מן האויר – טמא.

ציפרתא - נמי מקלט קלטה?

אמר אביי: קולט ואוכל - קאמרי'.

אחרים אומרים: שכן עם טמאים – טמא, עם טהורים – טהור.

כמאן? - כר' אליעזר? דתניא, ר"א אומר: לא לחנם הלך זרזיר אצל עורב, אלא מפני שהוא מינו?

אפי' תימא - רבנן, שכן ונדמה – קאמרינן.

ובחגבים - כל שיש לו כו':

מאי רובו?

אמר רב יהודה אמר רב: רוב ארכו.

ואמרי לה: רוב הקיפו.

אמר רב פפא: הלכך, בעינן - רוב ארכו, ובעינן - רוב הקיפו.

ת"ר:

אין לו עכשיו ועתיד לגדל לאחר זמן, כגון הזחל, מותר.

ר"א בר' יוסי אומר: (ויקרא יא, כא) "אשר לא כרעים" - אף על פי שאין לו עכשיו, ועתיד לגדל לאחר זמן.

מאי זחל?

אמר אביי: אסקרין.

ת"ר:

(ויקרא יא, כב) "את אלה מהם תאכלו, את הארבה וגו'": "ארבה" - זה גובאי; "סלעס" - זה רשון; "חרגול" - זה ניפול; "חגב" - זה גדיאן.
מה ת"ל: (ויקרא יא, טו) "למינו", "למינהו", "למינהו", "למינהו" - ד' פעמים? - להביא: ציפורת כרמים, ויוחנא ירושלמית, והערצוביא, והרזבנית.

דבי ר' ישמעאל תנא:

אלו - כללי כללות, ואלו - פרטי פרטות:

"ארבה" - זה גובאי. "למינו" - להביא [סה ע"ב] ציפורת כרמים.

אין לי אלא - הבא ואין לו גבחת, הבא ויש לו גבחת - מנין?

ת"ל: (ויקרא יא, כב) "סלעס" - זה ניפול. "למינה" - ו להביא את האושכף.

ואין לי אלא - הבא ואין לו גבחת, הבא ויש לו גבחת, הבא ואין לו זנב, הבא ויש לו זנב - מנין?

ת"ל: "חרגול" - זה רשון. "למינהו" - להביא את הכרספת ואת השחלנית.

ואין לי אלא - הבא ואין לו גבחת, הבא ויש לו גבחת, הבא ואין לו זנב, הבא ויש לו זנב, הבא ואין ראשו ארוך, הבא וראשו ארוך - מנין?

אמרת - הרי אתה דן בנין אב משלשתן: לא ראי ארבה כראי חרגול, ולא ראי חרגול כראי ארבה, ולא ראי שניהם כראי סלעס, ולא ראי סלעס כראי שניהם. הצד השווה שבהן - שיש לו ד' רגלים וארבע כנפים וקרצולים וכנפיו חופין את רובו, אף כל שיש לו ארבע רגלים וארבע כנפים וקרצולים וכנפיו חופין את רובו.

והלא הצרצור הזה - יש לו ארבע רגלים וד' כנפים וקרצולים וכנפיו חופין את רובו, יכול יהא מותר?

ת"ל: "חגב" - ששמו חגב.

אי שמו חגב, יכול - אין בו כל הסימנין הללו?

ת"ל: "למינהו" - עד שיהא בו כל הסימנים הללו.

פריך רב אחאי:

מה להנך - שכן אין ראשן ארוך?

וכי תימא: כיון דשוו בד' סימנים - מייתנין ולא פרכינן, אי הכי - חרגול נמי דשוו להו לא ליכתוב, ותיתי מארבה וסלעם? - אלא איכא למיפרך: מה להנך שכן אין להן זנב, ה"נ - איכא למיפרך: מה להנך שכן אין ראשן ארוך?!

אלא אמר רב אחאי:

סלעם יתירא הוא.

לא ליכתוב רחמנא סלעם, ותיתי מארבה ומחרגול. דמאי פרכת: מה לארבה דאין לו גבחת? - הרי חרגול דיש לו גבחת, מה לחרגול דיש לו זנב? - הרי ארבה דאין לו זנב.

סלעם דכתב רחמנא - ל"ל?

אם אינו ענין לגופו, תנהו ענין לראשו ארוך.

[סו ע"א]

במאי קמיפלגי - תנא דבי רב ותנא דבי רבי ישמעאל?

בראשו ארוך - קמיפלגי:

תנא דבי רב סבר: "אשר לו כרעים" - כלל. "ארבה", "סלעם", "חרגול", "חגב", "למינהו" - פרט. כלל ופרט - אין בכלל אלא מה שבפרט: דמיניה - אין, דלאו דמיניה - לא. ומרבי - דדמי ליה משני צדדין.

תנא דבי ר' ישמעאל סבר: "אשר לו כרעים" - כלל. "ארבה", "סלעם", "חרגול", "חגב" - פרט. "למינהו" - חזר וכלל. כלל ופרט וכלל - אי אתה דן אלא כעין הפרט. ומרבי כל דדמי ליה, בחד צד.

והא לא דמי כללא קמא לכללא בתרא: כללא קמא - "אשר לו כרעים" אמר רחמנא דאית ליה אכול, דלית ליה לא תיכול. כללא בתרא - עד דשוו בארבעה סימנים?

תנא דבי ר' ישמעאל, בכללי ופרטי כי האי גוונא - דאין.

ודאמרי' נמי בעלמא - דדאין תנא דבי ר' ישמעאל בכללי ופרטי כי האי גוונא - מהכא.

אמר מר:

אי שמו חגב - יכול אין בו כל הסימנין הללו? - ת"ל: "למינהו" - עד שיהו בו כל הסימנין הללו.

אין בו כל הסימנין הללו - מהיכא תיתי? ארבה וחרגול כתיב!!

אי לא כתיב "סלעם" – כדקאמרת, השתא דכתיב "סלעם" - לרבויהי ראשו ארוך, אימא לירבי נמי כל דהו? - קמ"ל.

מאי שנא התם דאמרת: סלעם - זה רשון, חרגול - זה ניפול. ומאי שנא הכא דאמרת: סלעם - זה ניפול, חרגול - זה רשון?
מר - כי אתריה, ומר - כי אתריה.

ובדגים - כל שיש לו סנפיר וקשקשת:

תנו רבנן:

אין לו עכשיו ועתיד לגדל לאחר זמן, כגון - הסולתנית והעפיאן - ה"ז מותר.
יש לו עכשיו ועתיד להשירן בשעה שעולה מן המים, כגון [סו ע"ב] - אקונס ואפונס כספטיאס ואכספטיאס ואטונס - ה"ז מותר.

תנן התם:

כל שיש לו קשקשת -- יש לו סנפיר, ויש שיש לו סנפיר ואין לו קשקשת.

יש לו קשקשת ויש לו סנפיר - דג טהור.

יש לו סנפיר ואין לו קשקשת - דג טמא.

מכדי אקשקשת - קא סמכינן, ליכתוב רחמנא קשקשת ולא ליכתוב סנפיר?

אי כתב רחמנא קשקשת ולא כתב סנפיר, הוה אמינא: מאי קשקשת? – סנפיר, ואפי' דג טמא, כתב רחמנא - סנפיר וקשקשת.

והשתא דכתב רחמנא סנפיר וקשקשת, ממאי דקשקשת לבושא הוא? - דכתיב: (שמואל א יז, ה) "ושריון קשקשים הוא לבוש" - וליכתוב רחמנא קשקשת ולא ליכתוב סנפיר?

א"ר אבהו, וכן תנא דבי ר' ישמעאל: (ישעיהו מב, כא) - "יגדיל תורה ויאדיר".

ת"ר :

ממשמע שנאמר - אכול את שיש לו, שומע אני - אל תאכל את שאין לו.
וממשמע שנאמר - אל תאכל את שאין לו, שומע אני - אכול את שיש לו.
ולמה שנאן?
לעבור עליו בעשה ולא תעשה.

(ויקרא יא, ט) "תאכלו מכל אשר במים" - מה ת"ל?

שיכול - הואיל והתיר במפורש והתיר בסתם, מה כשהתיר במפורש - לא התיר
אלא בכלים, אף כשהתיר בסתם - לא התיר אלא בכלים, מניין לרבות בורות
שיחין ומערות ששוחה ושותה מהן ואינו נמנע?
ת"ל: "תאכלו מכל אשר במים".

היכן התיר בכלים?

דכתיב: "את זה תאכלו מכל אשר במים וגו'", "בימים ובנחלים" - הוא דכי אית ליה
אכול, דלית ליה לא תיכול. הא בכלים - אע"ג דלית ליה אכול.
אימא: בכלים - אע"ג דאית ליה לא תיכול?

לא סלקא דעתך, דכתיב: (ויקרא יא, ז) "וכל אשר אין לו סנפיר וקשקשת בימים
ובנחלים מכל שרץ המים", בימים ובנחלים -- דלית ליה לא תיכול, הא בכלים - אע"ג
דלית ליה - אכול.

ואימא "במים" - כלל, "בימים ובנחלים" - פרט, כלל ופרט - אין בכלל אלא מה
שבפרט: ימים ונחלים - אין, נעיצין וחריצין - לא?
"במים" - חזר וכלל.

הני תרי כללי דסמיכי להדדי נינהו!

אמר רבינא, כדאמרי במערבא: כל מקום שאתה מוצא שני כללות הסמוכין זה לזה
[סז ע"א] - הטל פרט ביניהם ודונם בכלל ופרט וכלל.

"במים" - כלל, "בימים ובנחלים" - פרט, "במים" - חזר וכלל. כלל ופרט וכלל - אי
אתה דן אלא כעין הפרט. מה הפרט מפורש - מים נובעים, אף כל מים נובעים. מאי
רבי? חריצין ונעיצין לאיסורא. ומאי מיעט? בורות שיחין ומערות להתירא.

ואימא : מה הפרט מפורש - מים גדלין על גבי קרקע, אף כל מים גדלין על גבי קרקע,
ומאי רבי? אפי' בורות שיחין ומערות לאיסורא, ומאי מיעט? מיעט כלים!!
אם כן, "תאכלו" - מאי אהני ליה?!

דבי ר' ישמעאל תנא : "במים" "במים" - שתי פעמים, אין זה כלל ופרט, אלא ריבה
ומיעט. "במים" - ריבה, "בימים ובנחלים" - מיעט, "במים" - חזר וריבה. ריבה
ומיעט וריבה - ריבה הכל. מאי רבי? - חריצין ונעיצין לאיסורא. ומאי מיעט? - בורות
שיחין ומערות להתירא.

אימא : מאי ריבה? - בורות שיחין ומערות לאיסורא, ומאי מיעט? - מיעט כלים?
א"כ, "תאכלו" - מאי אהני ליה!

ואיפוך אנא?

כדתני מתתיה, דתני מתתיה בר יהודה :

מאי ראית - לרבות בורות שיחין ומערות להתירא, ולהוציא חריצין ונעיצין
לאיסורא?

מרבה אני בורות שיחין ומערות - שהן עצורים ככלים, ומוציא אני חריצין
ונעיצין - שאין עצורין ככלים.

הי סתום והי מפורש?

פליגי בה רב אחא ורבינא :

חד אמר : יש לו - מפורש, ואין לו - סתום ;

וחד אמר : אין לו - מפורש, ויש לו - סתום.

מאי טעמא דמאן דאמר יש לו מפורש?

אמר לך : מיניה הוא דקא משתרו כלים.

מאי טעמא דמאן דאמר אין לו מפורש?

דהאי הוא דקמוכח אהאיך. דאי מהאיך - הוה אמינא : בכלים אע"ג דאית ליה נמי לא
תיכול.

אמר רב הונא : לא לשפי אינש שיכרא בצבייתא באורתא, דילמא פריש לעיל מצבייתא
והדר נפיל לכסא - והוי עובר משום (ויקרא יא, כט) "שרץ השורץ על הארץ".

אי הכי, במנא נמי - דלמא פריש לדפנא דמנא והדר נפיל למנא?

התם - היינו רביתיה.

ומנא תימרא? – דתניא :

מנין לרבות בורות שיחין ומערות ששוחה ושותה מהן ואינו נמנע?

ת"ל : (ויקרא יא, ט) "תאכלו מכל אשר במים".

- וליחוש : דלמא פריש לדפנא והדר נפיל? – אלא : היינו רביתיה. ה"נ : היינו
רביתיה.

אמר ליה רב חסדא לרב הונא : תניא דמסייע לך :

"כל השרץ השורץ על הארץ" - לרבות יבחושין שסינן.

- טעמא דסינן, הא לא סינן – שרי.

אמר שמואל : קישות שהתליעה [סז ע"ב] באביה – אסורה, משום (ויקרא יא, מא)
"השרץ השורץ על הארץ".

לימא מסייע ליה :

דתני חדא : "על הארץ" - להוציא את הזיזין שבעדשים, ואת היתושים
שבכליסים, ותולעת שבתמרים ושבגרוגרות.

ותניא אידך : "כל השרץ השורץ על הארץ" - לרבות תולעת שבעיקרי זיתים
ושבעיקרי גפנים.

- מאי לאו, אידי ואידי בפירא, והא – באביה, והא - שלא באביה.

לא, אידי ואידי באביה. ולא קשיא : הא – בפירא, הא - באילנא גופא.

דיקא נמי, דקתני : תולעת שבעיקרי זיתים ושבעיקרי גפנים - ש"מ.

בעי רב יוסף :

פרשה ומתה – מהו?

מקצתה – מהו?

לאויר העולם – מהו?

תיקו.

בעי רב אשי :

לגג תמרה – מהו?

לגג גרעינתה – מהו?

מתמרה לתמרה – מהו?

תיקו.

אמר רב ששת בריה דרב אידי : קוקיאני - אסירי. מאי טעמא? - מעלמא אתו.

מתקיף לה רב אשי : אי מעלמא אתו, לישתכחו דרך בית הריעי!

איכא דאמרי :

אמר רב שישא בריה דרב אידי : קוקיאני – שרו. מאי טעמא? מיניה גבלי.

אמר רב אשי : פשיטא, דאי מעלמא קא אתו - לישתכחו דרך בית הריעי.

והלכתא : קוקיאני – אסירי.

מ"ט? - מינס ניס ועיילי ליה באוסייה.

תולעים דרני דבשרא – אסירי. דכוורי – שריין.

אמר לה רבינא לאימיה : אבלע לי, ואנא איכול.

א"ל רב משרשיא בריה דרב אחא לרבינא : מאי שנא - מהא דתניא : (ויקרא יא,

יא) "ואת נבלתם תשקצו" - לרבות את הדרנים שבבהמה?

א"ל : הכי השתא, בהמה - בשחיטה הוא דמשתריא, והני מדלא קא מהניא להו

שחיטה - באיסורייהו קיימן. אבל דגים - באסיפה בעלמא מישתרי, והני כי קא גבלין

- בהיתרא קא גבלין.

ת"ר : (ויקרא יא, מב)

"הולך על גחון" - זה נחש. "כל" - לרבות השילשול, ואת הדומה לשילשול.

"על ארבע" - זה עקרב. "כל הולך" - לרבות את החיפושית, ואת הדומה לחיפושית.

"מרבה רגלים" - זה נדל. "עד כל" - לרבות את הדומה, ואת הדומה לדומה.

תניא, ר' יוסי בן דורמסקית אומר :

ליתן - דג טהור הוא, שנאמר (איוב מא, ז) "גאווה אפיקי מגנים", (איוב מא, כב) "תחתיו חדודי חרש" :

"אפיקי מגנים" - אלו קשקשים, שבו תחתיו.

"חדודי חרש" - אלו סנפירין, שפורח בהן.